



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

**Directo-||rvm Exercitio-||rvm Spriritva-||livm P. N.|| Ignatii**

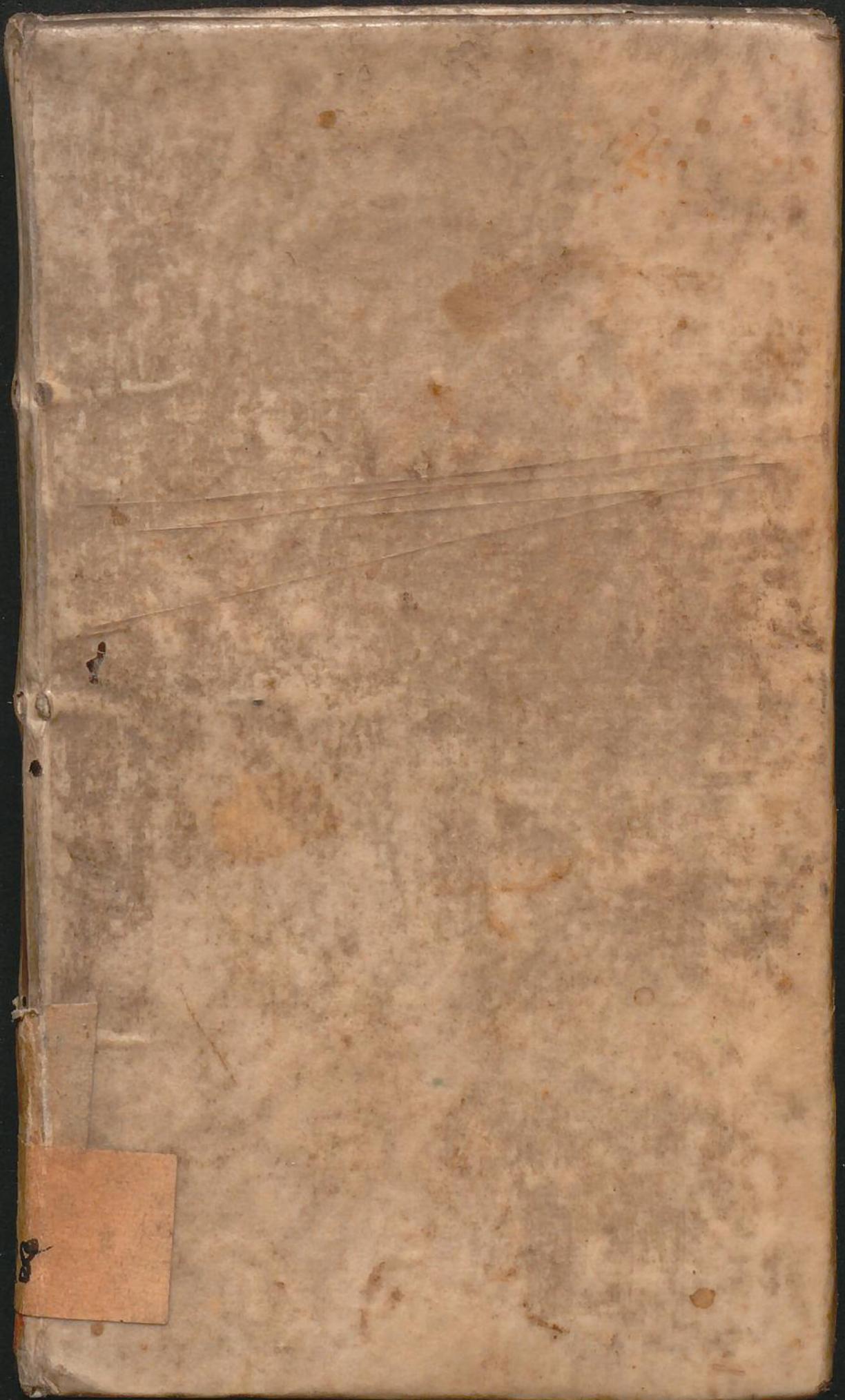
**Acquaviva, Claudio**

**Ingolstadii, 1592**

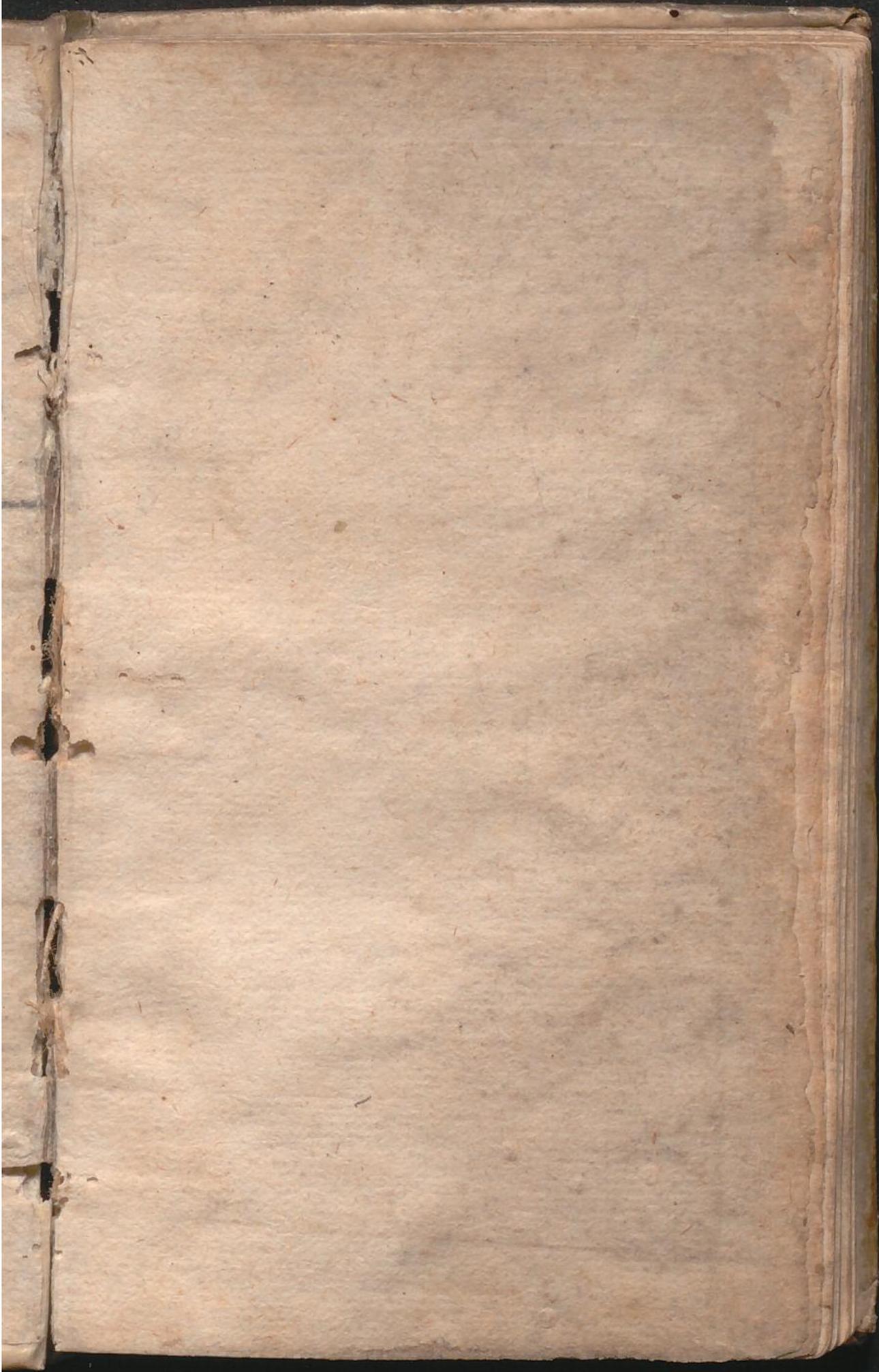
**VD16 A 125**

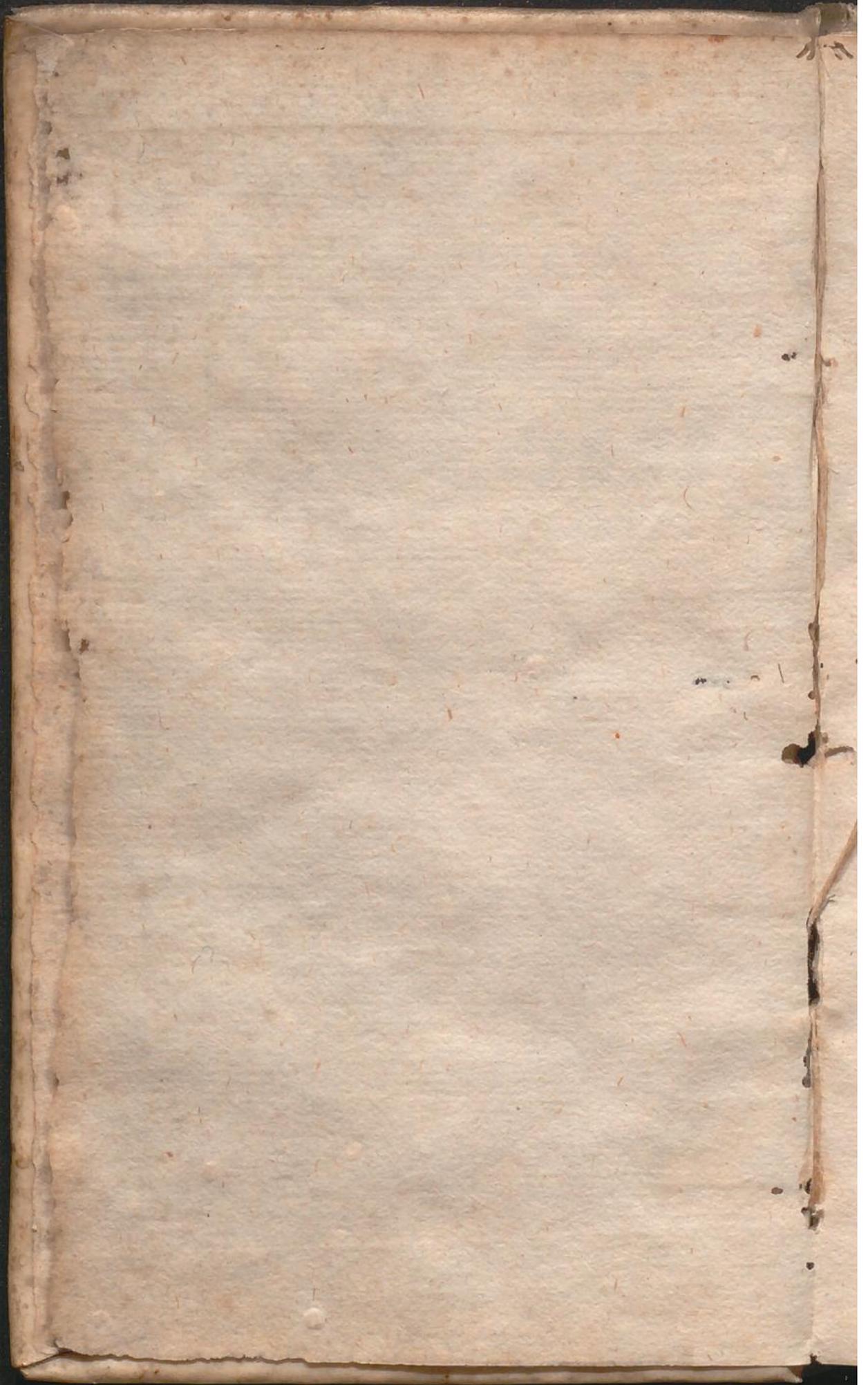
---

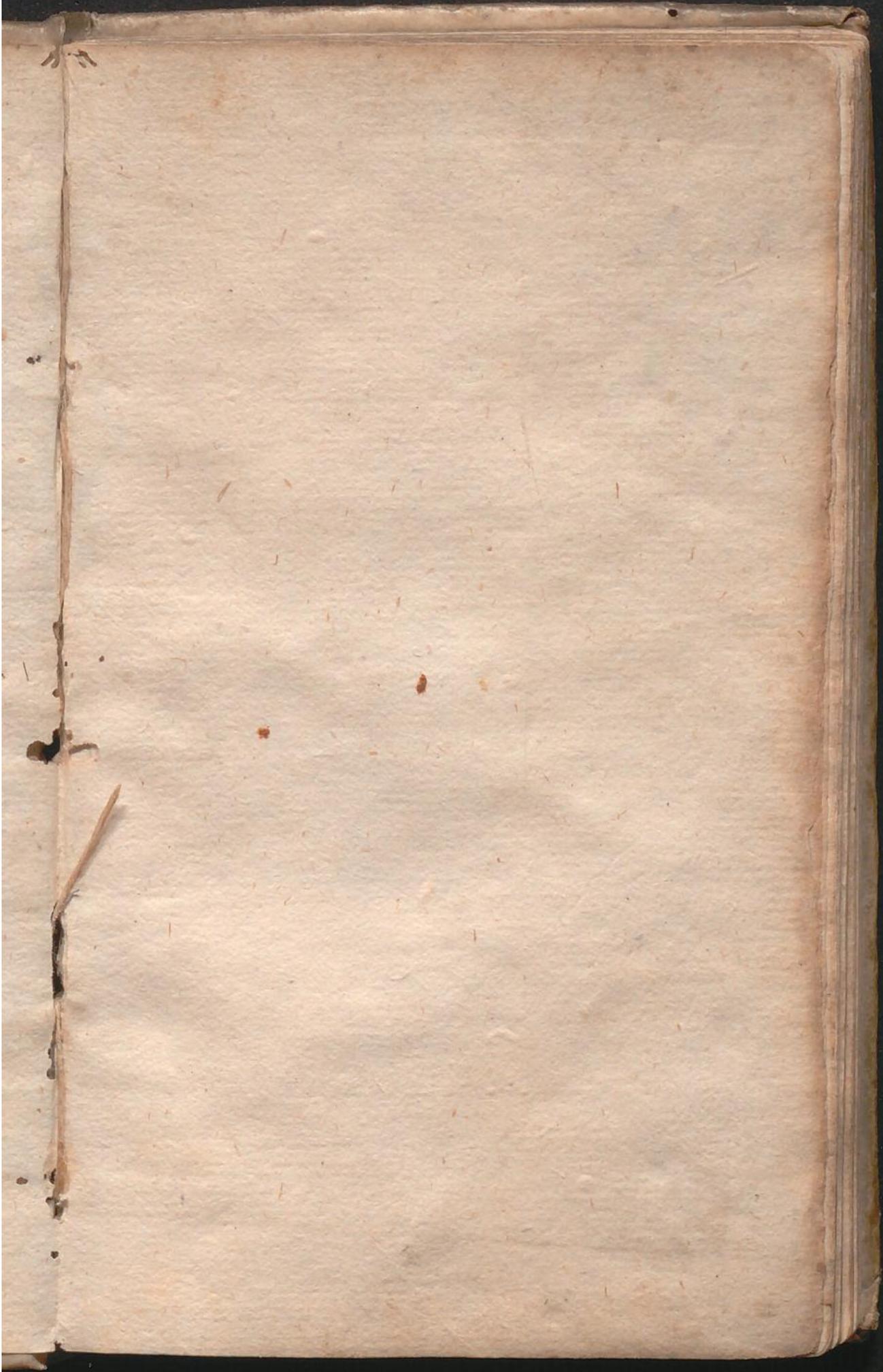
[urn:nbn:de:hbz:466:1-60966](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-60966)

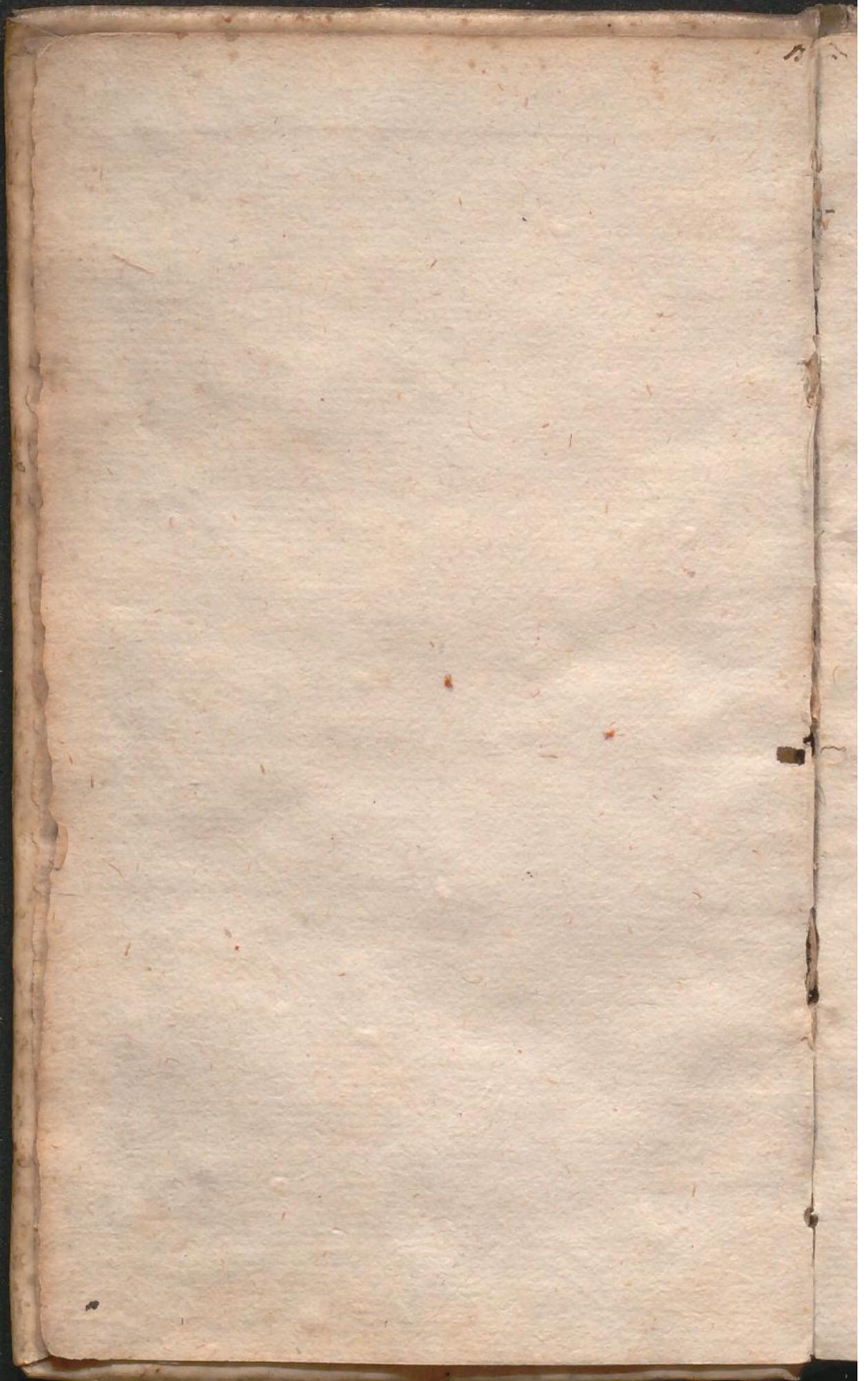


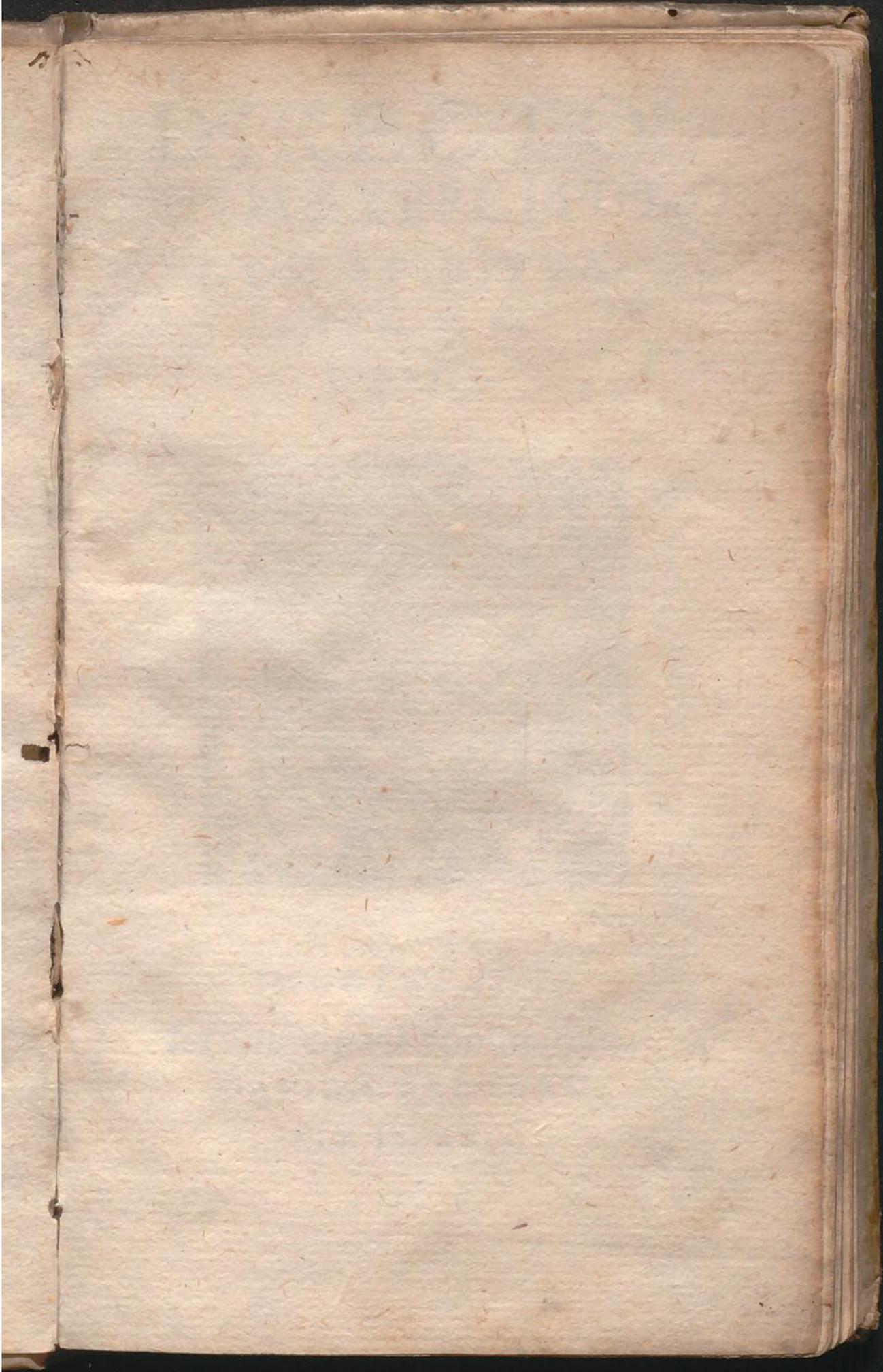
Th. 4628<sup>1</sup>

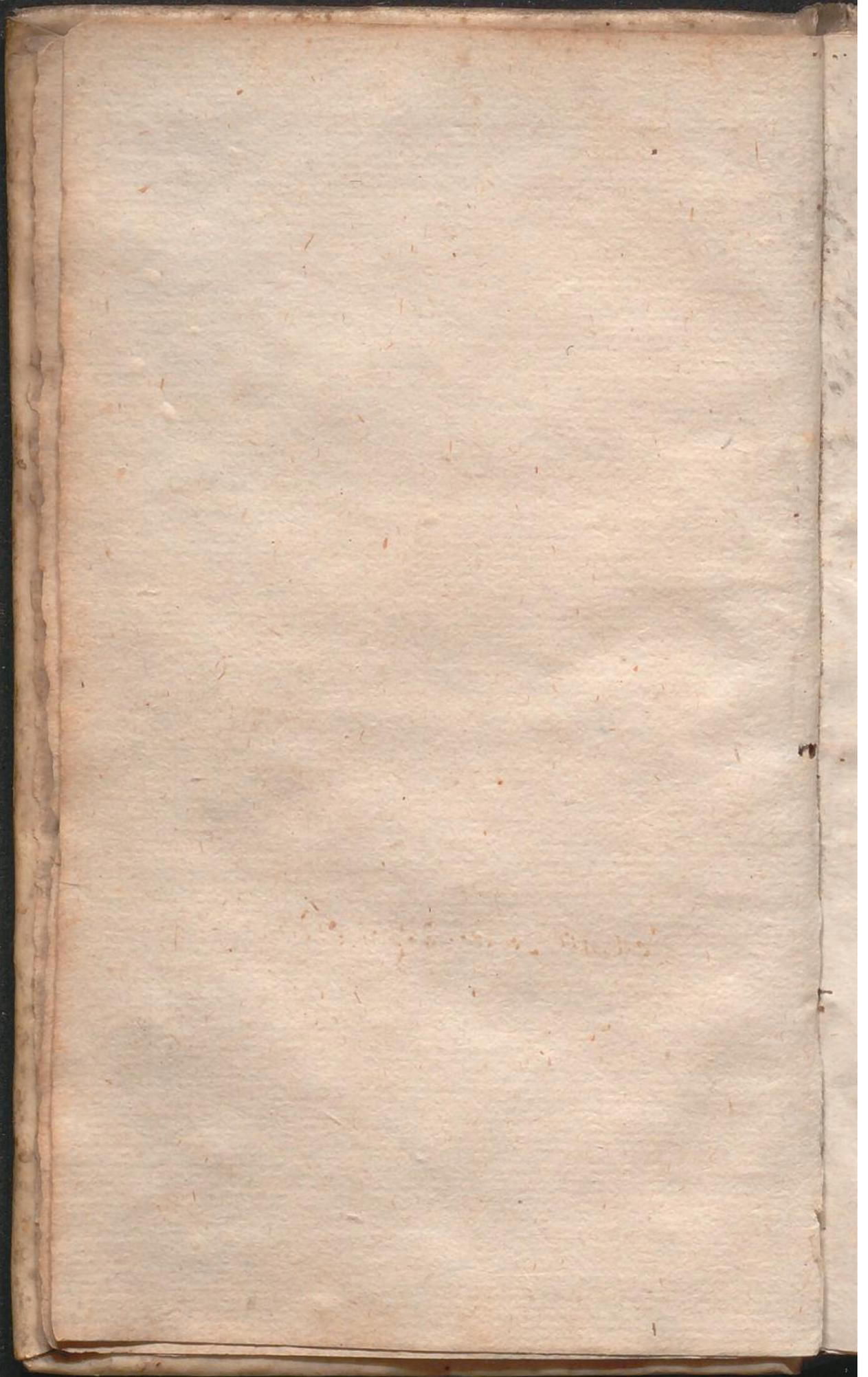




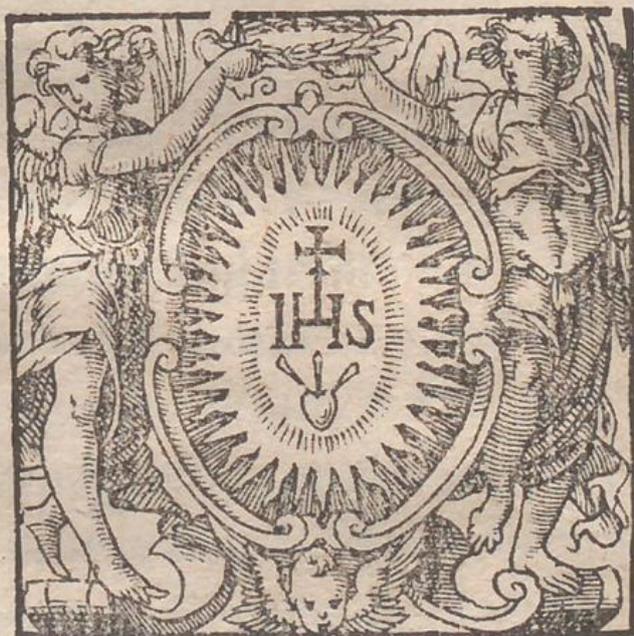








DIRECTO-  
RIVM EXERCITIO-  
RVM SPIRITVA-  
LIVM P. N.  
IGNATII.



*Collegii Societ. Iesu Paderbornae*

INGOLSTADII

Ex Officina Typographica  
DAVIDIS SARTORII.

clō. Iō. xcii.

PIRETO  
LIVM EXERTIO  
MVM SPIRITVA  
LIVM R. M.  
LORATI



INSTITUTUM  
EX OMNIBUS LIBRARIIS  
LIVM R. M.  
LORATI



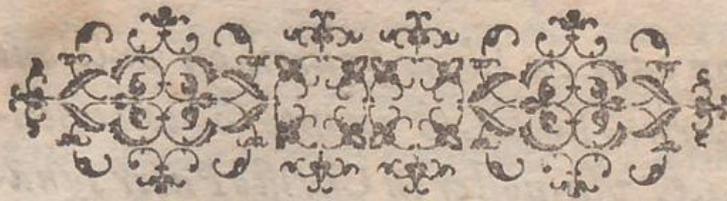
AMDVDMEST  
cum Reuerendus P.  
N. Præpositus Gene-  
ralis Claudius Aqua-  
uiua Directorium hoc moliebatur,  
idq; iusserat cum omni cura, & di-  
ligentia confici. Nunc igitur confe-  
ctum, accurate etiam recognitum,  
cum tota Societate communicari  
mandauit, meque hac duo insuper  
addere voluit. Primum, optare se  
ut adiuncta hac luce Directorij, eo  
studiosius incumbant nostri ad fru-  
endum hoc diuinum beneficium, ut  
certe appellare possumus Exercitia,  
& non solum ea ipsi in se libentius  
frequentent, sed alios etiam ad ea  
inducant, & excitent. Alterum  
est, quod si alicui ex vsu, atque ex-  
perientia quidpiã occurrerit, quod  
vel addi vel commodius dici posse  
videatur, id per suos Superiores ad

A 2 eius

*eius Paternitatem deferant, quo  
multorum iudiciis cognitissimè supre-  
ma manus huic operi imponi pos-  
sit. Nunc enim typis excusum mit-  
titur, ad evitandam operam, & im-  
pensam describendi tot exempla-  
ria, quot necessaria erant. Est au-  
tem optandum, ut res talis, & tam  
utilis quam perfectissimè absolu-  
tur. Datum Romæ die 5. Aprilis  
M. D. XCI.*

Mandato R. P. N.  
Generalis

Jacobus Ximenez  
Secretarius.



PRO O E M I V M

DE DIGNI-  
TATE, ET UTILI-  
TATE EXERCI-  
TIORVM,

ET DE NECESSITATE  
DIRECTORII.

**I**NTER alia instrumenta,  
qua Deus pro sua bonita-  
te, ac clementia, Societa-  
ti nostrae, tum ad propri-  
am, tum ad proximorum salutem, per-  
fectionemque procurandam largiri di-  
gnatus est, non postremum locum ha-  
bent spiritualia exercitia. Hae enim  
sunt spiritualia quaedam documenta,  
qua ut in huius libri praefatione dicitur,

A 3

NON

non tam ex libris, quam ex unctiōe Spiritus sancti, & ex interna experientia, & usu, noster in Christo Pater Ignatius composuit. Hæc sunt lumina, quæ ei Dominus in ipso primo conuersionis feruore inspirauit, ac deinde in omni progressu eius virtutis, & sanctitatis semper confirmauit. Quemadmodum igitur Dominus Deus ideam totam Societatis nostræ, tum exteriorem, tum etiam quæ ad interiorem virtutum formam pertineret, ei tanquam capiti, & fundatori communicauit, ita etiam, cum oratio, & communicatio cum Deo sit tanti momenti, ut magna ex parte religiosa obseruantia, ac spiritualis profectus ex ea pendeat, plurimum referebat habere hanc methodum & directionem ad orationem faciendam ab eodem Capite nostro, quam nos quoque omnes sequeremur, & præ oculis semper habere conaremur.

Atque hæc causa est, cur ipse P. N. Ignatius in omni sermone, ut accepimus, et uero praxi ipsa tantopere nostris

com-

commendare soleret usum horum exercitiorum; ac in Constitutionibus quoque tam crebro eorum mentionem faciat, & praesertim parte 4. c. 8. §. 5. ubi dicitur, omnes operam dare debere, ut in hoc armorum spiritualium genere tractando, quod tantopere conferre cernitur ad Dei obsequium, dexteritatem habeant. Extat etiam eius epistola ad Sacerdotem quendam Mionam nomine, qui Parisiis fuerat eius Confessarius, in qua satis manifeste ostendit, quid ille sentiret de his exercitiis. Monet enim eum atque etiam instanter rogat, ut ea faciat diligenter, & si fecerit, promittit ei magnam utilitatem spirituale, tum in se ipso, tum ad alios quam plurimos inuandos, idque verbis valde grauibus, & significatibus.

Idem vero testimonium dederunt alij, & plurimi, & quidem insignes viri, & doctrina, & virtute, & rerum humanarum experientia, ac praecipue etiam spiritualium peritia, qui cum hac exercitia re ipsa experti essent, ita ea proba-

A 4 rant.

runt, ut illorum usu maiorem quam sperare ausi essent, suarum animarum fructum se consequutos esse tum verbo, tum scripto libenter predicarent. Sed pra omnibus est auctoritas Sedis Apostolica, qua diligēti examine doctorum virorum praemisso hac exercitia approbavit anno M. D. XLVIII. ut pietate, & sanctitate plena, (haec enim sunt eius verba) et ad edificationē spiritualēque fidelium profectum valde utilia.

Postremo est etiam ipsa experientia ingentis, ac prope incredibilis utilitatis, qua ex his exercitiis faciendis subsequi solet. Primum enim plurimi ex nostris, praesertim primis temporibus, hoc modo spiritum vocationis acceperunt; ut vere dici possit Societatem nostram hoc maxime medio, & initio coaluisse, & postea incrementum accepisse. Deinde plurimi etiam alij relicto mūdo alios religiosos ordines ingressi sunt, multi iam ingressi, egregie reformati sunt, nec singuli tantum, sed saepe integra Cœnobia.

Cons-

Complures etiam in seculo ipso cum ita vitis addicti essent, ut nullo modo neque cohortationibus, neque concionibus auelli possent, hoc uno sese cōuerterunt, & ad meliorem vitam constanter duendam reuocarunt. Denique negari non potest, quin valde magnus fructus in omni hominum genere, & statu, & conditione effectus sit, & ubi eorum usus magis viget, ibi etiam multo maior morum reformatio cernitur.

Nec debet aliquis mirari quod tanti effectus consequantur & quidem non admodum longo tempore; addo etiam, non adeo magno labore. Nam cum Dei voluntas sit sanctificatio nostra, ut ait Apostolus, & ideo bonitas illa immensa semper parata sit sua dona effundere super creaturam suam, sine dubio, si ipsa met non poneret impedimentum, sed potius seipsam disponderet, facile, ac breui magnas à Deo gratias cōsequeretur. Hoc igitur faciunt hæc exercitia, & sane valde efficaciter, ut animam dispo-

A s            nant,

nant ad haec dona accipienda. Primum enim remouent eam ab omni aliarum rerum, ac negotiorum occupatione, & quasi ad solitudinem quandam ducunt, ut & Deus ad eius cor loquatur, & ipsa faciat quod dicitur in Psalm. Vacate, & videte quoniam ego sum Deus. Deinde vero, posito statim ante oculos ultimo hominis fine, nempe aeterna beatitudine ostendunt primum quantum haecenus aberrauerit, & ita peccatorum dolore, & odium ingenerant, deinde virtutum pulchritudinem aperiunt, & Christi Domini exemplo ad eius imitationem accendunt. Denique etiam modum tradunt totius vitae ex Dei regula, ac voluntate reformanda, sine status ipse mutandus sit, sine non mutandus, verum in melius corrigendus.

CVM ergo horum exercitiorum tanta sint utilitates, tantique fructus, facile apparet, quam eorum usus nostris omnibus commendatus esse debeat, si praesertim illud addamus, quod cum humilitate cognoscere possumus, & certe e-

tiane

tiam debemus, hoc totum quodcunque est, nempe peculiarem hanc instructionem, ac modum meditandi, & peculiaria hæc documenta tam utilia, tamque solida, esse præclarum quoddam donum, ac munus à Deo datum Societati nostræ. Quare cum id Deus nobis donarit, & ideo donarit, ut uteremur, non est dubium quin hoc ipsum excitare omnes debeat, ut avidius utamur, nec talem thesaurum absconditum, & quasi defossam inutiliter teneamus.

Verum quam utilis est hic exercitiorum usus, quem dicimus, tam etiam est necessarium aliquam methodum habere in iis tradendis: tum quia non omnes eandem peritiam, aut dexteritatem habere possunt, tum quia non omnia hoc exercitiorum spiritualium libro comprehendere potuerant, & ideo sunt in eo aliqua paulo obscuriora, quod ad praxim attinet, tum denique etiam, ut seruetur à nostris omnibus uniformitas, & non suo quisque ingenio, & placito ex-

exercitia interpretetur, ex qua noui, ac  
uarij subinde modi introducerentur.  
Has igitur ob causas Congregatio pri-  
ma generalis inter alia, qua necessaria  
iudicauit ad proximos inuandos, & no-  
stros operarios dirigendos, hoc etiam  
constituit tit. 6. decret. 28. ut confice-  
retur Directorium tradendorum exer-  
citorū, eiusq; rei curam Generali Præ-  
posito commendauit. In quo cum aliqui  
Patres diligēter laborassent, vel pro sua  
denotione, vel Superiorum iussu, visum  
est P. N. Claudio Acquauina, tum hūc  
eorum laborē, tum etiā quæ nonnulli alij  
adumbrauerant, quibusdam antiquio-  
ribus Patrib. in Societate mittere, ut ea  
viderent, et iudiciū de iis ferrent, et præ-  
terea si quid occurreret, quod addi pos-  
set, id scriptis mandarent. Ex quorum  
omnium sentētiis, ac iudiciis ea quæ ad  
nostrum propositum accōmodatiora vi-  
sa sunt, in hoc Directorium selecta, &  
suis locis digesta sunt, ad Dei Domini  
gloriam, & Societatis nostræ, proximo-  
rumque spirituales profectum.

9  
  
DIRECTORIUM  
EXERCITIORVM  
SPIRITVALIVM

P. N. IGNATII.

*Quomodo inducendi sint homines  
ad exercitia.*

CAPVT I.

 ICITVR in nostris Cō-  
stitutionibus par. 4. c. 8.  
lit. E. cum exercitiorum  
ratio redditur, non so-  
lùm id agi debere, vt a-  
liis satisfiat, sed etiam vt in aliis desi-  
derium excitetur, vt eisdem iuuari  
velint.

Ex quo apparet, oportere hoc esse  
nostris propositum, vt quotquot pos-  
sunt ad agenda exercitia impellant,  
quoniam cum charitas, & zelus ani-  
marum nos mouere debeat, ad desi-  
derandam, & procurandam earum  
salutem & perfectionem, eadem eti-  
am impellere debet ad eam rem, quæ  
adeò apta, & adeò efficax est ad illud

A 7

vtrun-

vtrunque in eis operandum. Est tamen opus prudentia, vt id discretè, & modestè fiat, nempe tempore, & loco conuenienti, sine molestia, aut offensione, & nominatim cauendo, ne suspicio præbeatur, quòd ad religiosum statum trahere velimus. Hunc autem modum prudentem, & cautum inuitandi ad exercitia suggeret sua cuiq; prudentia, & Spiritus sancti vnctio, quæ vt in aliis, ita in hoc diriget, & iuuabit suos operarios.

PATER noster Ignatius ita sentiebat, & monebat optimum modum esse in confessione, non importunè, atq; ex abrupto, sed aliqua commoda occasione, vel è re nata, vel dextre accersita: aut etiam extra cõfessionem, cum cernitur aliquis non adeo contentus statu suo, siue propter aliquem scrupulum intrinsecum, siue propter molestiam extrinsecam, vt si non benè ei succedant negotia, vel si non benè à suis tractetur, vel ob aliam similem causam. Interdum etiam optima est commoditas ex ipsis vitiis, aut lapsibus alicuius, cum præsertim aliquo Dei lumine afflatus ea cognoscit, & dolet,

dolet, & cupit emendationem. Tunc enim sæpe opportunum est proponere ei hoc quasi remedium eius infirmitatis.

Quæcunque vero occasio accipiat, indicandi sunt magni fructus, qui ex his exercitiis consequi solent, pax, & quies animæ, lumen interius, & cognitio ad bonam gubernationem totius vitæ quocunque in statu. Iuvat etiam proponere aliqua exempla aliquorum, qui ea fecerint cum fructu, ita vt postea valde contenti fuerint, ipsaq; morum mutatione testati sint quantum in eis profecerint, & ad hoc etiam confert, indicare consolationes spirituales, & gustus, quos habuerunt, nimirum ne labore deterreantur. Verum in his exemplis commemorandis abstinendum esset ab iis, qui religionem ingressi sunt (vel certe hoc postremum tacendum) & ij potius narrandi, qui in melius mutati in sæculo manserunt, quoniam facile fieri potest, vt quem hortari volumus, idē sibi timeat, & idē refugiat exercitia. Immo vero hæc ipsa opinio eripienda esset hominibus, vt putent solis religio-

ligio-

ligiosis, aut iis, qui religiosi fieri volunt, conuenire exercitia. Nam cum omnes egeant gratia Dei, non solum religiosi, sed etiam sæculares propter pericula in quibus assiduè viuunt, ideo ipsi quoque debent ea adiumenta quærere, ex quibus ad hanc gratiã hauriendam quàm maxime disponentur.

Notandum est tamen, si loquamur de integris, & plenis exercitiis, eam fuisse P. Ignatij sententiam, vt non omnibus passim darentur, sed selectis tantum, & qui habiles ad maiora viderentur. Quod ita esse apertè videmus ex quadam instructione, quæ conscripta dicitur ipso dictante, quæ sic habet: Non mihi videtur expedire quenquam hortari ad facienda exercitia, nisi has cõditiones, vel saltem præcipuas habeat. Primo, vt eiusmodi sit, qui sperari possit valde utilis futurus domui Dei, si ad eius obsequium vocatus fuerit: secundo, si nondum habeat eiusmodi talenta iam acquisita artium, ac scientiarum, quæ hoc præferunt, saltem vt eius ætatis, atque ingenij sit, vt ad ea aliquando per-

peruenire posse videatur: tertio vt liberum sit ei de se ipso statuere, etiam quoad statum perfectionis amplectendum, si Deo placeret eum vocare: quarto vt speciem, habitumq; corporis honestum, ac decentem habeat; quinto vt nō ita alicui rei sit addictus, vt ab ea difficulter videatur posse dimoueri, & ad eam æqualitatem perducī, quę requiritur ad hoc negotium animæ cum Deo rectè tractandum. Ac quanto magis quisque dubius est de vitæ suæ rationibus, & cupidus sciendi quid facere debeat de sua persona, & deniq; quanto aptior ad Ecclesiam iuuandam, tantò etiam magis simpliciter loquendo, idoneus erit ad exercitia facienda. Qui vero has conditiones non haberent, vel qui matrimonio iuncti fuerint, aut alioquin inhabiles, non debent iis tradi exercitia omnia, maximè si alij aptiores ea peterent, vel nostri aliis occupationibus distinerentur. Possent tamen dari eis aliquę meditationes primæ hebdomadæ, idque si fieri possit, in ipsis eorum domibus, hortando eos, vt in aliqua remotiori domus parte

parte se colligant, vnde non nisi ad missam, & Vesperas egrediantur, aut quando ad meditationes accipiendas veniunt, hisque addi poterunt, si ita videatur, aliqua exercitia, vt triplex modus orandi, & similia. Hæc Pater Ignatius, quæ eadem, licet paulò breuius, habentur etiam in Const. p. 7. c. 4. lit. F.

*Quomodo dispositus esse debeat, qui ad exercitia facienda accedit.*

## CAPVT II.

**Q**VI ad exercitia agenda aggreditur, primo eniti debet, vt intelligat quanta sit res, quam aggreditur, nempe quæ non solùm ad animam pertineat, sed ita pertineat, vt si modo ea diligenter præstet, quæ debet, iacturus sit fundamenta spiritualis sui profectus, quæ deinde tota eius vita vsui futura sint. Ex quo intelligat quantam alacritatem, & diligentiam, & fortitudinem etiam ad tantum opus, tantumque negotium afferre debeat.

ITAQUE statuat ipse secum viriliter agere, & omnia impedimenta diuinæ

næ

næ gratiæ reiicere, & omnes animi sui vires intendere, vt huic gratiæ cooperetur, & se ad eam recipiendam quàm poterit optimè disponat. Hanc ob causam ab omnibus aliis negotiis domesticis priùs se expediat, vel certè ea aliis interim committat, ac toto tempore omne sibi amicorum, ac familiarium immò etiam nunciorum, aut litterarum commercium interdicit. hæc enim mentem implere solent variis cogitationibus, quæ deinde magnopere distrahunt, & conceptum, si quis est, feruorem restringunt. Immo vero omnem etiam aliam cogitationem de quauis alia re excludere curet, perinde ac si nulum aliud negotium in hoc mundo haberet.

HABEAT deinde magnam spem in Domini bonitate, & liberalitate, qui cum etiam errantes requirat, & fugientes sequatur, multò magis qui ad se bono animo accedunt recipiet, & complectetur. Quare confidat in illa infinita clementia, quæ cum pi-um illud desiderium dederit, dabit etiam gratiam, ac vires exequen-  
di

di benè, ac fructuosè, siquidem eius voluntas est sanctificatio nostra.

INTER cætera vero ita etiam animo constitutus esse debet, vt libenter & auide exercitia hæc aggrediatur nõ tam, vt spiritali dulcedine fruatur, quàm vt Dei voluntatem de se intelligat, suumque affectum à terrenis omnibus auellat, & eum in suo Creatore collocet.

ILLVD vero maxime necessarium, vt præter hoc desiderium proficiendi in spiritu, sit etiam bene resignatus in beneplacito Dei, in iis in quibus adhuc liber est, itaq; animo paratus sit, vt quicquid à Deo cognouerit faciendum esse, omnino exequi decreuerit. Quare non debet quisquam deliberationem aliquam secum afferre, à qua dimoueri nolit. Deinde non debet etiam modum ac terminum ipse ponere Dei donis, ita vt vsq; ad quosdã limites se illuminari, ac iuuari velit, non autem amplius. Nam præterquã quod valde indecens est, vt creatura hoc modo agat cum suo Creatore, valde etiã sibi ipsi nocet, primum quia seipsum priuat illis maioribus donis,

donis, quæ Deus fortasse daturus erat; deinde quia illa ipsa illiberalitas, & restrictio, & ingratitude in Deum meretur, ut ne ea quidem accipiat, quæ vellet accipere. Quare debet potius animi sinū dilatare, ut quàm maximè possit, sese cum Deo coniungere, & quàm maximè ab eo ditari, & locupletari thesauris istis cælestibus desideret. Atq; hæc quidem obseruanda sunt ei erga Deum.

ERGA eum vero qui daturus est exercitia, ita se gerere debet, ut eum accipiat, ut magistrum, & ducem huius itineris dubij, & periculosi, & ideo etiam si alioqui prudens sit, vel doctus, & in rebus agendis exercitatus, tamen pro hoc tempore non confidat suæ prudentiæ, vel doctrinæ, sed totum sese committat huic suo duci, ac quemadmodū ait Apostolus, Stultus fiat, ut sit sapiens, illudq; B. Petri monitum exequatur, sicut modo geniti infantes sine dolo lac concupiscite, ut in eo crescatis in salutem. Itaque instructorem suum ita intueatur, tanquam Dei instrumentum ad hoc sibi missum, ut eum dirigat, & perducatur  
per

per eam viam, quæ ad vitam ducit. Quam ob causam cum omni reuerentia, & alacritate, & confidentia excipere debet, quæ ei proponet. Præterea nihil eum celet, nihil dissimulet, sed sincerè totum cor suum ei patefaciat, & candidè referat quomodo singulæ meditationes successerint, quas in eis, vel extra eas reliquo tempore consolationes, desolationes, lumina, vel bona desideria senserit. Deniq; obediat ei in omnibus perfectè, neque alias meditationes, aut alium ordinem teneat quàm ille præscripserit, idemque in pœnitentiis, & corporis castigationibus; & in summa hoc sibi persuadeat, quò diligentius, & exactius illius ductum sequetur, eo aptiorem fore ad Dei gratiam largius accipiendam, quia illa humilitas, & illa simplicitas valde Deo placeat, & cum talibus est eius sermocinatio.

HÆC igitur necessaria quidem sunt, vt plenior fructus eliciatur. Sed tamen si is, qui tradit exercitia timeret, ne si omnia proponat exercitanti, fortasse eum deterrerent, ac retraherent,

herent, melius esset, vel aliqua tantum horum proponere ab initio, vel non admodum exaggerare, sed postea cum gustu spirituali eum affici viderit, magisque capacem ad hæc portanda, tunc eum paulatim excitare ad exercitia peragenda cum omni perfectione.

Sunt etiam alia, de quibus monendus est qui facit exercitia, sed quia hæc continentur in annotationibus, vel regulis scriptis in libro exercitiorum, non est quod hic repetantur. Hoc tamen de iis addendum, debere eum omnem diligentiam ponere in eis obseruandis, quoniam quò diligentior in hoc fuerit, eo citius, & vberius inueniet fructum spiritualem, qui quæritur.

Illud etiam in particulari attingi potest, non debere eum legere nisi scripta, quæ ei traduntur, nec libros habere in cubiculo, vt occasio legendi præcidatur, præter Breuiarium, si Sacerdos sit, aut Officium Beatæ Virginis. Si tamen instructori videbitur, posset in prima habdomada legere librum Gersonis de imitatione Christi,

Christi, in secunda aliquid ex Euangeliis, & Sanctorum vita, vt dicitur in annotationibus post primam meditationem secundæ hebdomadæ. Sed has vitas sanctorum oporteret esse selectas, & valde accommodatas ei, qui facit exercitia, vt si esset vxoratus, oporteret ei tradere vitam alicuius qui sanctè vixisset in sæculo, similiter in religiosis, & in aliis similibus. Quare is labor, & diligentia esse deberet instructoris in idoneis seligendis. Porro in Euangeliis non debet legere nisi illud mysterium, quod eadem hora, vel die est meditaturus, vt habetur in primo notab. post quintam contempl. 2. hebdomadæ. Tamen si post factam meditationem tædio affici videretur, ac potius tempus perdere, posset etiã, vt dictum est, addi aliquis alius liber, vt prima hebdomada Dionysius Carthusianus de quatuor nouissimis, Cõfessiones S. Augustini, aut similes; hoc aduertendo, vt non solum boni, & vtilis sint, verum etiam apti, & opportuni ad gignendum illum affectum, qui eo tempore in exercitiis quæritur, vt contritionem, vel timorem, vel  
Dei

Dei amorem. Quinetiam monēdus est, & docendus vt ipsam lectionem dirigat ad meditationem, nimirum non legendo cursim auuiditate sciendi, & videndi noua, sed immorando, & perpendendo accuratè ea quę legit, & intrando in eodē affectus.

Quod de legendo dicitur, idem de scribendo dicendum. Nihil enim aliud scribi debet præter ea quę pertinent ad orationem, nempe puncta aliqua, quę Dominus communicauerit in meditatione, vel extra etiam meditationem, quę tamen breuissimè notanda sunt, non diffusè per modum sermonis. Hęc autem puncta possunt esse duplicis generis, vel practica quę pertinent ad agendum, vt sunt desideria quędam, aut firmę deliberationes faciendi aliquid, vel quę pertinent ad cognoscendum, vt sunt quędam veritates, aut lumina circa aliquam materiam, vt alicuius virtutis v. g. humilitatis, contemptus mundi, patientiæ &c. vel etiam in aliqua materia meditationis, vt incarnationis, vel passionis Domini, & similia, eiusmodi præsertim, quę sint quasi

B axio-

axiomata quædam, & viam aperiant ad bene percipiendas, & meditandas illas materias.

Sed illud cauendum, ne vel legendi, vel scribendi dulcedine ita se quispian distineri sinat, vt tempus eripiarur meditationi, aut etiam præparationi ad meditationem. Semper enim aliquantò ante meditationem debet omnia relinquere, & omnino suam cogitationem conuertere ad puncta illius exercitij quod iam instat. Addo etiam, cauendum hoc quoq; ne nimis legendo, aut scribendo defatigetur animus, & quasi vires eius exhauriantur, oportet enim saluam semper relinqui meditationem, & cætera omnia huic vni seruire.

Qui exercitia exactè facere volunt, viresq; idoneas habêt, iis quinque horæ meditandi quotidie præscribi solent, prima circa mediam noctè, quod tempus propter quietè, ac profundum silentiũ valde aptum est meditationi; secunda sub auroram, tertia paulo ante prandium, quarta post meridiè, quinta sub Vesperam, & post vniuscuiusq; horæ meditatio-

tionem quadrans etiam ad examē præcedentis meditationis. Cum aliis, qui debilioris sunt valetudinis, vel tam exactum modum seruare non possunt, dispensari poterit de hora mediæ noctis, ita vt quatuor horæ maneant, aut etiam pauciores, si instructor ita expedire iudicauerit. Vt verò plures sint quàm quinque rarò continget, vt expediat. Nam cum nimis continuantur hæc exercitia mentis, ita retundi solet, vt obtusior etiam reddatur intellectus, & voluntas minus efficax.

*De loco exercitiis idoneo, & de quibusdam particularibus.*

## CAPVT III.

**L**OCVS ad facienda exercitia non est dubium, quin debeat esse remotus ab hominum concursu, & aspectu etiam maximè familiarium. Ita enim monet Pater N. Ignatius annotat. vltima, vbi etiam trās eius rei commemorat vtilitates. Quare si exercitans alibi, tam commodè, & tam fructuose non potest, & Superiori ita

B 2

videa-

videatur, poterit excipi domi nostræ, sed in aliquo cubiculo, quod sit quàm maximè separatum ab aliis cubiculis, & officinis domesticis, vt quàm minimè videat, vel audiat quæ à nostris fiunt. Quod verò ad expensas attinet, cum ille in domum nostram venerit, consulatur superior: ad cuius prudentiam pertinebit, ita omnia moderari, vt si ille aliquid obtulerit pro victu, neque occasione domus non grauan-  
dæ minuatur fructus, ac numerus eorum, qui exercitia facere possunt, neque contra aliquid fiat quod sordidum videatur, & avaritiæ speciem præferat.

In hoc loco, præter instructorem, debet etiam esse qui ei inseruiat, & necessaria ad victum deferat. Hunc autem oportet esse fidelẽ, discretũ, taciturnum, quique sua modestia, & humilitatis, ac deuotionis exemplo ædificet. Nihil autem loquetur, nisi de iis, quæ ad victum, aut cubiculum, & ministerium suũ pertineant, idq; paucissimis, omnia semper ad instructorem reiiciendo, quem etiã de singulis certiore faciet, nec rem vl-  
lam

lam ei deferret, etiam postulatus, nisi illo consulto.

Componet lectum, & cubiculū verret opportuno tēpore, quod fere erit tempore missæ. Cætera etiam quæ opus erit, munda, & apta afferet, præseferendo semper magnam charitatem, & diligentiam: atque inter alia meminerit etiam pro ipso orare quotidie. Aliquando etiam profuit huic ministerio eum deputare, qui notus aut familiaris esset exercitanti, idque iuuat non solum ad consolationem quandam ipsius, sed etiam ad profectum spirituales, quoniam aliqui interdum confidentius se aperiant amicis huiusmodi, quam ipsi Instructori, si eum nunquam antea norant. Sed hoc totum pendere debet ex iudicio eius, qui tradit exercitia, vt videat quatenus hic progredi debeat, quid loqui, & quomodo. Debet enim vti eo tamquam instrumēto suo, iuxta id quod intelliget conuenire ad maiorem vtilitatem exercitantis. Quod ad victum attinet, quærendum est ab eo quid sibi parari velit, idque ei afferendum, quod ille petierit.

Præter hunc qui ei ministrat, vt plurimum non debet ab aliis visitari. Nam de sæcularibus quidem nulla est dubitatio, nisi aliqua necessitas vrgeret. Ex nostris autem aliquis mitti posset, cum vel qui facit exercitia, id peteret ab instructore, vel instructor etiam illo non petente ita iudicaret ad eius cõsolationem vel profectum. Quicumque autem eat, cauere debet, vt nullus nisi vtilis sermo habeatur, ac de rebus spiritualibus, nulla tamen significatione quod eum ad hunc, vel illum vitæ statum impellere velit, præsertim vero ad Societatem. Nam præterquam quod vocatio debet esse libera & à Deo venire, ipsi etiam qui in hac deliberatione versantur, si id intelligant, aut suspicentur, eo magis retrahi solent, & contra, vt experientia sæpe ostendit, eo magis incitari, cum in nostris nullam talem cupiditatem animaduertunt.



*Qualis*

*Qualis esse, & quid facere debeat qui  
exercitia tradit.*

## CAPVT IV.

**Q**VOD ad illum attinet, qui exercitia traditurus est, illud primum à P. N. Ignatio 4. par. c. 8. §. 5. præcipitur, vt prius ea in se ipso sit expertus, vt rationem eorum reddere possit, & dexteritatem in iis tradendis habere. Quod vt facilius assequatur (vt ibidem dicitur in declaratione) prius quibusdam tradere deberet, in quib. minor esset iactura, si quid erretur, vt verbi gratia, Iunioribus, aut iis, qui non ingressuri sunt electionem de vitæ statu. Deinde etiam proderit conferre suum modum procedendi cum aliquo magis exercitato, bene adnotando quid magis vel minus conuenire deprehenderit. Itaque hoc primum & præcipuum esse debet, vt sit bene versatus in rebus spiritualibus & nominatim in his exercitiis. Præterea sit prudens, & discretus, parcus & moderatus, consideratus in sermone. Sit etiam suavis potius, quam austerus, maxime cum iis, qui tentatio-

nes, vel etiam desolationes, aut ariditates, & tædia patiuntur, quos consolari, animare, & erigere debet opportunis consiliis, & precibus tum suis, tum aliorum. Expedi etiam ut gratus ei sit, qui facit exercitia, quoniam hoc modo magis ei confidet, seque magis aperiet.

Porro in agendo cum ipso meminerit auctoritatem quandam semper retinere, seruata quadam maturitate, & grauitate, eoque etiam magis, quo is qui in exercitiis versatur, maior ipse fuerit. Hoc enim valde expedit ad eius spiritualem profectum, ut locum, & personam Magistri, ut vere est, tueatur. Etsi hæc auctoritas temperata esse debet humilitate religiosa, quæ eluceat in omnibus eius dictis & factis, ita ut ne vestigium quidem vllius vanitatis conspiciatur; sed in hoc Christum imitari debet, qui cum forma esset omnis modestiæ, tamen, sicut scriptum est, loquebatur tamquã potestatem habens. Itaque cum omni libertate officium suum exequi debebit, tum docendo, tum monendo, tum dirigendo, vbi quippiam  
cur-

curuum, aut distortum esse viderit.

Caueat cum bonum aliquem effectum viderit in iis, qui se exercent, quicquam suæ industriæ, aut peritiæ tribuere, cum hi omnes effectus gratiæ sint à solo Deo, & consilia extrinsecus adhibita, præterquã quod si bona sunt, ab eodem Deo sunt, tantam vim habeant, & tantum operentur, quantum concurrat, & cooperatur Deus. Ex altera tamen parte multum confidat in Domino, & ab eo speret certum auxilium tum sibi, tum ei qui facit exercitia. Illud autem valde obseruandum, vt nihil de suo apponat, sed cum eiusmodi consilia debeant ex diuina inspiratione suscipi, caueat ne indiscreto zelo conetur aliquid ei suadere, sed finat Deum, de sua creatura disponere iuxta placitum bonitatis suæ. Quod vt melius, & facilius in opere præstet, seruet se in animo plane indifferentem, & in nihil aliud eius voluntas feratur, nisi vt sanctissimum Dei beneplacitum in anima illa plene, & perfecte compleatur, & ipse tantum in eo laboret, vt qui se exercet, id inuestigare sciat,

& sciat se à dæmonis deceptionibus expedire, quibus homines retardare solet.

Curet etiam perfectum habere eum qui facit exercitia non tantum quoad statum, & conditionem, si nobilis sit, vel plebeus, doctus vel indoctus, &c. Sed etiam quoad peculiare quædam partes, vt si simplex, vel prudens sit, si prouectus in rebus spiritualibus, an adhuc rudis, ac nouus, si intelligens, & capax, an vero hebetior, & tardior. Nam cum diuersis diuerso modo agendū est, vt rudioribus sunt res explicatius proponendæ, aliis autem breuius &c. Illud autem in primis necessarium, vt qui exercitia traditurus est totum librum exercitiorum perlegerit, eumque præ manibus habeat, & præsertim annotationes & regulas. Neque sufficit cursim ea videre, sed omnia accurate, immo singulas pene voces expendere oportet quoniam quædam sunt in iis breuissimè dicta, quæ magnum pondus habent, & ignorata, aut præterita damnum afferunt. Itaque tum antea accurate ea vidisse oportebit, tum vero  
in

in dandis exercitiis relegenda erunt accuratius, præsertim quæ pertinent ad illud tempus, in quo tum versatur exercitans. Iuuabit etiam vt singula exercitia, antequam ea tradat, aliquantulū ipse meditetur, si fieri poterit, vt melius imprimat alteri.

Cœptis exercitiis sit diligens, in visitando suis temporibus exercitante. Videtur autem expedire, vt quotidie semel eum adeat, neq; tamen sæpius, nisi aliqua occurreret necessitas, idq; prima præsertim hebdomada, in qua talis necessitas facilius cōtingere potest. Imo cum aliquibus hominibus grauibus, & bene introductis in spiritu, & deuotione, posset etiam aliquando esse vtilius vt aliquis dies omitteretur. De tempore autem eum visitandi, videat ipse quod sit commodius & aptius. Ex natura quidem sua videtur matutinum, quia tunc animus est magis dispositus ad res percipiēdas & penetrandas. Quāquam sub vesperam solet esse maior necessitas, quia tunc interdum magis crescunt tentationes, & desolationes, quia animus est minus aptus ad con-

templandum, & ideo interdum incidit in morositatem quandam, & magis est expositus tentationibus. Videat etiam instructor, an aliquando ex peculiari causa expediat, ut statim à prandio, vel à cæna ipse, vel aliquis alius maturus, & discretus ab eo designandus cum exercitante maneat ad honestam recreationem.

Igitur quodcumque tempus elegerit ad eum inuisendum, cum ad ipsum venerit, interrogabit, quomodo se habuerit ab ea hora, qua illum postremo vidit, & præsertim in meditatione: nimirum quem modum tenuit in meditando, quos mentis discursus, quas voluntatis motiones habuerit, quas consolationes senserit, & in quibus punctis. Si bene procedit, & consolationibus abundat, non valde laudare oportet, ne sibi complacet, sed primum doceat quomodo solidum fructum ex illis consolationibus elicere debeat. Nam si nihil aliud fiat, abeunte illo suavi sensu, qui fere non diu durare solet, nullus fructus remaneret. Quare instruendus est ut eas consolationes dirigat ad morum emendationem, vitæ-

vitæque totius institutionem, quia ut scriptum est, non auditores legis, sed factores iustificantur. Atque hic etiam monendus est, ut breuiter in scripto ponat notabiliores consolationes, & lumina, quoniam proderunt multum alio tempore, cum ea non habebit. Deinde vero præparet illum ad tempus desolationis, & ariditatis, quæ solent frequenter contingere, ne deinde cum contigerit, imparatus sit. Atque hoc tempore cum res bene succedit, non oportet diu eum ipso remanere, sed finendum ut creator cum creatura sua, & hæc vicissim cum illo transigat, nisi necessarium videretur ad eum vel dirigendum, vel etiam recreandum, si nimis absorptus esset cogitationibus illis.

Contra vero si exercitans aridus sit, & desolatus, aut distractus in meditando, percunctari debet, quomodo se gesserit in meditatione, & nominatim quomodo obseruarit additiones, & si in aliqua remissum inuenerit, moneat, & instruat. Aperiat etiã ei viam ad meditationem, attingendo, & quasi indicando aliquos conceptus, quos deinde  
ipse

ipse cogitatione prosequatur. Hortetur ad patientiam, & longanimitatem, ne se obrui sinat tædio, ac propter molestiam, & laborem auertatur ab oratione, quia si fortiter cum spe, ac fiducia perseveret pulsare ad ostium misericordiae diuinæ, non poterit non aperire iuxta illud, Si moram fecerit, expecta eum, quia veniet, & non tardabit. Moneat etiam optimum remedium consequendi à Deo deuotionem esse, vt humilietur sub potenti manu Dei, & se subiiciat, ac resignet eius diuinæ voluntati, sæpe enim illa displicentia, & amaritudo non tam venit ex feruore, quam ex tacita quadam superbia qua homo confidit in sua diligentia, vel quia in eo etiam vellet excellere, aut ex amore proprio quia amat cōsolationem. Quare hoc omnino obseruandum est, vt cum fecerit quod in se est, cætera permittat diuinæ voluntati, & charitati, & confidat, quod illa ipsa ariditas ideo permittitur à Deo, quia sibi sic expedit. Et hic ipse affectus humilitatis, & subiectionis erga Deum sæpe magis efficax est, vt concedat gratiam bene orandi.

In

In primis autem caueat Instructor, ne vnquam det ei occasionem suspicandi, quod minus bonam opinionem de se habeat, etiam si non ita se bene gesserit sed ostendat illi semper se bene sperare, & sua spe etiam illi animum, ac spem addat.

IN proponendis punctis meditationum non oportebit ea valde exaggerare aut etiam ita enucleare, vt qui medietur, ipse nihil noui per se inuenire possit, aut certe ægre. Experientia enim docet magis omnes delectari, & moueri etiam iis, quæ per se inueniunt, & ideo satis erit quasi digito indicare venam, quam deinde sibi quisque effodiat. Si tamen essent aliqui parum capaces, iis possent paulo magis declarari. Ipsæ autem meditationes dari solent in scriptis, ne fatigetur memoria exercitatis, quod solet impedire deuotionem, cum vires omnes sint integræ reseruandæ intellectui, & voluntati.

DENIQUE inter alia quæ instructor attendere debet, est etiam illud, ne exercitans caput lædat nimia attentione orandi. Est enim magnum huius periculum,

culum,

culum, tum tempore desolationis, quo anima magis conniti solet, quasi aduerso flumine, tum etiam cōsolationis cum se totam dat propitiis ventis. Quare non sufficit monere de moderatione seruanda; nam cum ij qui exercitia faciunt, vt plurimum sint rudes, & noui in meditando, non ita possunt cognoscere, quid sibi nociturum est: sed oportet interrogare quem modum seruent in eleuanda mente in Deum, & in ea retinenda in Deo, & nominatim in cōpositione loci, ac si appareat eos sibi vim facere, docendi sunt de modo, ac ratione cogitandi suauiter de diuinis: primò quia alioquin durari non potest, & impeditur meditatio: deinde etiã quia solidus fructus consistit in cognitione illarum veritatum, & voluntatis motione; quæ procedunt ex lumine intimo, non autem in hac attentione violenta, aut in coactitiis illis lachrymis, quas merito irridet Cassianus: postremo, quia hoc negotium orationis, etiamsi nostram quoque cooperationem exigat, maiori tamen ex parte pendet à Deo, & est donum Dei. Quare ad  
hoc

hoc potius se anima disponere debet per humilitatem, & puritatem, quàm confidere in sua præparatione, & industria.

RELIQVA quæ in vniuersum moneendus esset Instructor, ferè continentur in libro Exercitiorum, partim in meditationibus ipsis, partim in annotationibus, partim etiam in regulis illis discernendi spiritus, quæ sunt valde vtilis, & quasi lucem præferunt in omni hoc itinere spirituali, tum prima hebdomada, tum omnibus sequentibus. Et ideo iterum repetendum quod supra attigimus, debere hunc librum admodum familiarem esse instructori, eiusque memoriam renouandam eo tempore, quo exercitia traduntur, quia quoties eum leget, toties nouum lumen, & intelligentiam hauriet. In quo etiam admonendus est, etiam si ex vna parte omnem eius ordinem, ac methodum, & particularia documenta exactè seruare debeat, & quo exactius seruabit, eo magis concurret Dominus, tamen ex altera parte multa permitti eius prudentiæ, pro varietate, vel personarum, quæ faciunt

ciunt exercitia, vel spirituum, quibus agitantur, ut vel ista exercitia moderari, vel etiam aliqua alia presentia earum necessitati opportuna prescribere possit, ut aperte dicitur Annotat. 17. & 18. expressis, & alibi.

*De variis hominum generibus, quibus dari possunt exercitia.*

## CAPVT V.

**Q**VIBVS exercitia dari possunt in vniuersum in duas classes diuidi posse videntur. Alij enim sunt, qui omnes illas condiciones habent, quas Cap. primo diximus requiri, ut integra exercitia peragant, & de his nihil hic in particulari dicendum est: ad eos enim pertinent omnia quæ toto hoc Directorio dicentur, maximè si de totius vitæ statu deliberare velint. Alij igitur sunt, quibus non sunt tradenda plena exercitia, vel quia iam in statu sunt, ut matrimonio vincti, & alij quibus ob alias causas non expedit dari electionem, vel quia propter negotia publica, aliasue occupationes tempus, aut locum non habent, ut sunt Magistratus, & quidam aliquan-

aliquando nobiles, aut patresfamilias, & similes, vel quia non aliam vtilitatem quærunt ex exercitiis, quàm vt generalem Confessionem faciant, & ad reliquam vitam bene dirigendam instruantur, vel quia non admodum capaces sunt, vt sunt rudes, & illiterati, qui tamen iuuandi sunt iuxta eorum captum.

IGITUR quod attinet ad religiosos (non agimus hic de nostris, quia de his separatim agemus Capite sequenti) si antea nullum mentalis orationis vsum habuerunt, eadem est ratio, quod ad eos instruendos attinet, quæ alterius cuiusuis sæcularis, maximè si antea laxiorè, & liberio rem vitam duxissent. Tunc enim diligenter exercendi essent prima hebdomada, vt habeant cognitionem, & contritionem suorum peccatorum, tum quæ in sæculo, tum quæ in religione commisissent, quia hoc est fundamentum ad reformationem, & correctionem totius vitæ. Si vero antea etiã dediti fuissent orationi mentali, & deuotioni, tunc prima hebdomada breuius percurri poterit, vt diligentius immorentur in meditatione vitæ Christi.

Illud

Illud vero in prima hebdomada, & deinceps præcipuè curandum erit, ut in sua vocatione confirmetur, & sibi persuadeant hanc viam sibi cõstitutam esse ad beatitudinem consequendam, ut regulas sui ordinis plurimi faciant, & eas quam diligentissimè obseruent, & ad suum institutum quàm maximè afficiantur, ut causas intelligant, quare adhuc minus profecerint, & adhuc finem meditationes, & examina dirigant, quod ab initio explicandum erit, & deinde semper continuandum: denique etiam ut zelum concipiant iuuandi alios, siue proximos iuxta suum institutum, siue etiam fratres eiusdem instituti, & exemplo, & opere. Electio status non est eis danda, sed tamen iuuabit tradere regulas, & instructiones eius, ut possint deinde alios iuuare, vel etiam de rebus occurrentibus deliberare, eodem modo quo infra dicetur de hominibus Societatis. Quin etiã finitis exercitiis posset eis communicari liber, si ipsi cuperent, & eo bene vsuri viderentur, & denique doceri etiã possent de modo tradendi aliis exercitia.

CETERVM sciant nostri vix fructuosius operam poni posse, quam cum religiosis, quoniam non in ipsis tantum fructus ille refidet, sed ordinarie manat ad alios, primum quidē ad eorum fratres, qui ipsorum exemplo iuuari possunt, deinde etiam ad sæculares quorū animas illi tractant. Et ideo licet omnibus religiosis vtilia semper sunt exercitia, tamen iis maxime à quibus, vel ratione officij, vel alterius eiusmodi causæ vtilitas in alios deriuari potest, vt sunt Magistri Nouitiorum, Superiores, Baccalaurei, Concionatores, & alij eiusmodi. Quo fiet sæpe, vt vno reformato alij multi reformatur: idque commodius est, quā vt nos ipsi id per nos prestemus, ne videamur velle esse aliarum religionum reformatores, quod solet esse odiosum.

SI SINT cōiugati, aut patresfamilias, dirigenda erūt exercitia ad eum finem, vt iuxta diuina præcepta familiam regant, liberos & seruos instruant, præterea vt redditibus, & facultatibus iuste, ac pie, & sobrie vtantur, & eleemosynas faciant pro viribus suis, neq; excedant  
in

in sumptibus, aliaque similia de quibus agitur in libr. Exercitiorum, in fine secundæ hebdomadæ. Hi autem effectus, quos diximus plerunque solent in anima consequi ex meditationibus ipsis quanquam alterius materiæ: quoniam cum verè timor, vel amor Dei ingeneratus fuerit, facile etiam reliqua vita tota reformatur. Sed tamen si Instructori videretur propriam aliquam directionem de his dare, vel extra orationem, vel in ipsa oratione per aliquam meditationem, posset etiam hoc fieri, quod idem intelligimus de aliis quoque hominum generibus, de quibus statim dicemus.

SI SINT Ecclesiastici, ita erunt instituendi in exercitiis, ut cognoscant quantum virtutem exigat ille status, eamque acquirere cupiant, & doleant, si non hactenus habuerint. Quare ita dirigendi sunt, ut vitia, & prauos affectus exuere decernant, & contrariis se virtutibus ornare, quæ Ecclesiastico homini necessaria sunt, ut semper meminerint, se diuino cultui, & Ecclesiæ ministerio dicatos, & consecratos esse, ideoque munus

us  
ē-  
is,  
ni-  
fis  
m  
e-  
o-  
ri  
o-  
n,  
i-  
d  
o-  
i-  
l-  
l-  
e  
-  
li  
e  
s  
-  
ē  
-  
-  
s

nus suum implere satagāt, vt etiam be-  
nēficiorum prouentus rectè dispensa-  
re, & in eos vsus, quos oportet, erogare  
studeant, denique vt etiam zelum Dei  
habeant, & pro animarum salute iuxta  
vires, & talentum, & officium, elabo-  
rent.

SI SINT Magnates, aut Magistratum  
aliquem gerant, iis quoque debebunt  
sua præcepta, & documenta tradi, vt  
iustitiam administrent, vt auaritiam, &  
superbiam fugiant, vt pauperes suble-  
uent, vt se Dei ministros in illo opere  
esse sentiant, vt semper Dei timorem,  
atque honorem omnibus rebus propo-  
nant, & alia, quæ Instructor sua prudē-  
tia per se videre poterit, & ad ea dirige-  
re eum quem instruit. Quòd si eiusmodi  
homines propter publica negotia,  
quæ gerunt, vel ob alias honestas causas  
non poterunt omnino vacare exerci-  
tiis, oportebit accipere, quod possunt,  
vt scilicet aliquas saltem horas quoti-  
die meditationi tribuant. Et tunc etiam  
poterunt manere in domo sua, ita vt  
Instructor adeat ad ipsos suis tempori-  
bus; quod aliquando melius esse posset,  
quàm

quàm vt ipsi domum nostram veniant ad Instructorem , præsertim cum sint personæ illustriores, quia sic facilius res celatur. Illud tamé longe vtilius si possent in aliquod prædium , aut cœnobi-um secedere , vt fecit P. N. Ignatius in monte Cassinate. In ipsis autem exercitiis ita procedendum erit , vt res , ac tēpus postulabit. Nam si minus temporis spatium quotidie impendant meditationi, magis proroganda erit prima hebdomada , & confessio generalis , & reliqua. Si vero plures horas meditando insumant, poterunt ista omnia celerius expediri , vt magis vel minus accedatur ad consuetam formam exercitiorum. His autem electiones non sunt dandæ , nisi forte deliberare vellent de officio , vel dignitate aliqua suscipienda, aut etiam de vitæ statu ij, quibus integrum est. Monendi autem sunt, vt saltem horis illis , quibus meditationi vacant , ab omnibus aliarum rerum cogitationibus se expediant, quantum fieri potest.

SI SINT rudes, & illiterati, non erit multum temporis cum eis insumendū,  
nec

nec tradenda sunt eis integra exercitia, sed seruandus est modus, qui indicatur in annot. 18. ex viginti. Ad hoc autem caput pertinent etiam sc̄eminæ, quarum aliquæ interdū expetunt exercitia, atq; ideo cum iis idem modus seruari debet, qui cum rudibus, nisi esset aliqua tam bono iudicio, & ita capax, rerum spiritualium, tantumque ocij domi haberet, vt exacte omnia, aut maiorem partem facere possit, tūc enim nihil impediret etiam hæc fieri; sed cum vtroq; genere illud obseruari deberet, quod prudentiæ est, vt ipsæ in ecclesiam nostram veniant ad accipiendas meditationes & ita caute procedatur, ne vlla suspicio, aut scandalum sequatur: quam etiam ob causam fortasse expediet, vt non dentur meditationes in scriptis, sed voce, ne homines existiment aliquas esse epistolas. Quod si scripto vtendum erit, fiat omnino discrete.

*De modo tradendi nostris exercitia.*

## CAPVT VI.

**Q**UOD ad nostros attinet, primum quidem iis, qui Societatem ingre-

C diun-

diuntur, omnino debent dari exercitia omnia integra, & iuxta formam in libro præscriptam. Cum enim hoc sit vnum ex experimentis, quod N. P. Ignatius requirit, requiritur etiam, vt fiant plane, vt iacent, excepta tamen electione.

PRAETEREA in progressu temporis cum contigerit, vt se colligant ad facienda exercitia, debebunt hæc ipsa aliquoties, vt bis, vel ter, facere, si non integre, saltem ea quæ sunt primæ hebdomadæ, & aliquot meditationes ex sequentibus, vt de regno Christi, Incarnatione, tentatione domini, institutione Sanctissimi Sacramenti, Passione, & illa, quæ est de amore excitando, prout opportunum fuerit, & tempus concesserit. Quod propterea faciendum est, quia cum deinde exercitia aliis daturi sint, omnino oportet, vt ipsi ea prius bene nota, & perspecta sibi fecerint. Quam etiam ob causam oportet, vt præter meditationes, bene intelligant, ac teneant vsum quarundam regularum, & annotationum. v. g. annotationes viginti initio libri exercitiorum

tiorum positas, examina, additiones decem in fine primæ hebdomadæ, regulas electionum, & alia eiusmodi; & ideo legere debebunt librum, & bene intelligere, ac de quo dubitabunt, quærere ab eo, qui eis tradit exercitia.

CETERVM postquam ea, ut dictum est, aliquando fecerint, & reperierint, reliquo deinde tempore, dum nondum ita exercitati erunt in usu meditationum, etsi in quotidianis meditationibus potest quisque pro sua devotione, vel necessitate ea meditari, quæ Dominus suggererit, ex Euangelio, Scripturis, vel alia (re tamen pro securiore directione, ac utilitate maiore cum Præfecto rerum spiritualium, aut cum Superiore communicata) tamen cum agitur de tempore aliquo certo meditationibus, & secessioni tribuendo, quod nos communiter exercitiorum vocabulo appellamus, quia fere expedit ab aliqua purgatione inchoare, conuenit ut aliqua exercitia purgatiua non prætermittant, ut de morte, & de peccatis, præser-

tim reflectendo ad ea, quæ in religione admiserint. Neque tamen expedit dare in scriptis exercitia ista accommodata religioso statui, vt exercitia P. N. Ignatij integra, vt sunt, conseruentur, nulla re addita, vel trāsformata, ac præterea quia etiam ipsi maiorem fine dubio gustum, & motum sentient ex iis, quæ ipsimet inuenerint, quàm quæ ab alio ita minute enucleata acceperint. Sed tamen Instructor potest aliquam instructionem, aut lucem dare, & tanquam in via ponere; monendo exercitantem, vt ipse sibi applicare consuecat, vt v. g. in fundamento, postquam cogitauerit finem hominis, actuet hunc finem in eo statu, in quo nūc est, vt quoniam iam non potest esse indifferens ad diuitias, & paupertatem, applicet hanc indifferentiam ad eas materias, quæ occurrunt in Societate, & sic de aliis.

NOTANDVM est etiam primā hebdomadam debere in nostris si semel exacte exercitia fecerint, ordinarie satis breui tempore expediri, ita vt etiam interdum minori spatio quam tridui, vel etiam aliquando bidui expediri possit,  
 si ita

si ita videatur, vt gradus fiat ad secundam hebdomadam, in qua vt plurimū diutius immorandum est. Quare hoc potissimum ex Institutoris iudicio pendere debet, qui si viderit aliquem maiore purgatione indigere, poterit, & debet eum diutius in ea retinere, ante omnia conando, vt eum inducat ad desiderandam sui ipsius reformationem perfectam.

Materia autem circa quam hæc reformatio versari debet, hæc fere est, passiones non bene domitæ, mali habitus, peruersæ inclinationes, vt ad honorem, & æstimationem propriam, vel propriam voluntatem, ad corporis commoditates &c. tentationes ab extrinseco provenientes, præsertim vehementes, & crebræ, deinde etiam ministeria Societatis, vt concionari, audire confessiones, habere scholam; denique omnes actiones, quas aliquis componere, & ordinare velit, vt comedere, dormire, studere, agere cum externis, vel cum nostris, & alia.

Quare hoc primum curari debet in eo, qui facit exercitia, vt quàm maxi-

mam suiipsius acquirat cognitionem, percurrendo tempus ante actum, & occupationes, vel officia, & in iis perpendendo tum multitudinem defectuum suorum, tum etiam gravitatem, ratione status, & obligationis, tum denique etiam considerando causas, & origines, & radices eorum vitiorum. Ad quam etiam reformationem valde utile est, vt in fine primæ hebdomadæ fiat confessio generalis de toto tempore religionis, non quidem semper quoties exercitia repetuntur, sed cum aliquis peculiariter motus à Deo vellet instituere nouam vitam, seque perfectius reformare. Hoc enim vsu compertum est magnopere multis profuisse, & valde iuuisse ad cognitionem sui, & emendationem.

Quòd si viderit Instructor eum, qui exercetur, hac ratione iuandum ad eum finem consequendum, qui intenditur, poterit etiam aliquas meditationes statui cuiusque vel necessitati præsentis accommodatas addere, vt de beneficio vocationis, de tribus votis, de  
causis

causis cur vota renouantur, & de ipsa formula votorum nostrorum, de diuinis beneficiis, de periculo tepiditatis, & huiusmodi: interdum etiam ex Summario constitutionum, præsertim ex præcipuis regulis, quibus religiosa fere perfectio continetur, vt 11. & 17. & similes; & in vniuersum ea sint materiæ, quæ ad timorem, & amorem Dei, ad sui ipsius odium, virtutis studium, rerum visibilium contemptum, æternarum desiderium, atque charitatis ardorem augendum pertinent. Ad faciliorem etiam introductionem eorum, quibus vel non est facultas, vel non vacat per se inuenire, poterit via aperiri ad mysteria vitæ, & passionis Domini, si nonnullæ veritates Theologicæ proponantur. v. g. cum de Incarnatione agitur, si causæ eius, & fructus explicentur; aut cum de passione, si causæ acerbitatis eius: si etiam insinuentur mediæ eam meditandi, v. g. ad compatendum, ad imitandum, ad admirationem, & sic de aliis.

POSTREMO qui sunt iam prouectiores in reb. spiritualibus, & meditan-

do magis exercitati, de quibus par. 6. c. 3. §. 1. iis si interdum ad spiritum colligendum, & feruorem hauriendum se recipiunt, vel ad aliquod opus aggrediendum, vt missionem, aut aliquid eiusmodi, cum nec eadem sit omnium dispositio, nec vna mensura, non videtur quicquam præscribendum circa materiam, sed possunt ea meditari, quæ sibi vtilia putauerint ad eum finem consequendum, quem intendunt. Credendum est enim quod ex notitia quam ex exercitiis Patris N. Ignatij antea iam habebant, & ex vnctione spiritus adiuti, inoffenso pede, immo magna cum vtilitate per hanc viam current.

QVOD attinet ad electionem status, ea non est nostris danda in exercitiis. De electione autem negotij, aut actionis alicuius consultare non est proprium exercitiorum; sed potest fieri etiam extra exercitia omni tempore, & occasione, & ideo in hac etiam diligenter instruendi sunt nostri, vt sciant bene vti regulis eligendi ad indagandam Dei voluntatem, & beneplacitum, vt cum Superiores debent statuere de re aliqua dubia,

dubia, maximè si non possint cum suis Consultare, vt dicitur 16. reg. Prouincialis, & denique in rebus omnibus, quas coram Deo constituere, ac definire oporteat, semper admodum iuuat illa praxis, quæ in eligendo præscribitur, de qua infra prolixius agemus, & inde peti poterunt, quæ Inostros iuuare possint ad intelligendam Dei voluntatem in omni eiusmodi re, iuxta cuiusq; rei qualitatem.

*De prima hebdomada in uniuersum.*

CAPVT VII.

**O**MNIA HAEC EXERCITIA à Patre N. Ignatio in quatuor hebdomadas distributa sunt, quæ quidem hebdomadæ non tam numero dierum, quàm materiæ genere distinguuntur, & ideo non necesse est, vt septem, vel octo dierum circulus in singulis consumatur, sed sufficit vt illi affectus, vel fructus, inueniantur, qui in vna quaq; exquiruntur.

Prima continet cõsiderationem peccatorum, vt eorum foeditatem cognoscamus,

C 5

scamus,

scamus, vereq; detestemur cum dolore, & satisfactione conuenienti.

Secunda proponit vitam Christi ad excitandum in nobis desiderium, ac studium eam imitandi: quam imitationem, vt melius perficiamus, proponitur etiam modus eligendi vel vitæ statum, qui sit maxime ex voluntate Dei, vel si iam eligi non possit, dantur quædam monita, ad eum in quo quisque sit, reformandum.

Tertia continet passionem Christi, qua miseratio, dolor, confusio generatur, & illud imitationis desiderium vna cum Dei amore vehementius inflammatur.

Quarta demum est de Resurrectione Christi, eiusque gloriosis apparitionibus, & de beneficiis diuinis, & similibus, quæ pertinent ad Dei amorem in nobis excitandum.

IGITUR IN HAC PRIMA hebdomada proponuntur media, quæ ad animam purgandam per contritionem, & confessionem pertinent, & ad veram pœnitentiam in nobis gignendam iuuare possunt. Quare huc omnia dirigere debet,

debet, qui facit exercitia, vt peccati malitiam, suamque abiectiōem, & vilitatem agnoscat, eamque ex animo intimescentiat. Quam ob causam expediret, vt hoc tempore si sacerdos sit, ex hoc spiritu humilitatis abstineat à quotidiana celebratione, nisi deuotio, aut profectus spiritualis, aut aliqua obligatio ad id impellat, vt postea generali confessione peracta, maiori cum præparatione, fiducia ac reuerentia ad sacrificium altaris redeat.

Notandum etiam hanc primam hebdomadam esse fundamentum, ac basim cæterarum, & ideo nunquam prætermitti debere. Vnde etiam si quis alia exercitia huius hebdomadæ, aut etiam omnia integra fecisset, & de nouo ea repetere vellet, tamen hinc incipiendum esset, quamuis breuius expediri posset.

IGITUR POSTQVAM aliquis in eum locum venerit, vbi exercitiis vacaturus est, ea ipsa nocte debet Instructor ad eum adire, & priusquam tradat fundamentum, debet ei explicare aliquas ex

annotationibus, nempe primā, & quintam, & ex decima septima illam admonitionem de animo aperiendo, item ex viginti id quod dicitur de utilitate secessus in loco separato. Quod etiam opportunitatem ei dabit, vt moneat exercitantem de iis, quæ supra ca. 2. diximus eum esse monendum, cum ea tamen dexteritate, quam ibi diximus, nempe vt non omnia simul, sed quantum prudentia dictabit.

Annotatio autem illa ante fundamentum, quæ incipit, In primis, expediet magis hoc tempore, vt non proponatur ita in genere, quando quis incipit exercitia, sed in discursu exercitiorum, si quid dubium, vel obscurum, occurrat aut ob aliquam exercitantis diffidentiam, videatur opportunum, tunc ei explicari poterit.

*De Fundamento.*

CAPVT VIII.

**P**RIMVS INGRESSVS in hanc primam hebdomadam fit per considerationem vltimi finis, quæ consideratio ideo dicitur

dicitur Fundamentum, quia est basis totius ædificij moralis, & spiritualis. Potest autem diuidi in tres partes, primo in finem propter quem homo creatus est. secundo in media ad consequendum hunc finem. tertio in difficultatem eligēdi hoc, vel illud medium, cum ignoremus quid magis aptum fit ad huius finis consecutionem, omnis autem error in hac parte non possit esse non damnosus, & periculosus. Ex quo nascetur etiam quartum, vt homo ponat se in illa omnimoda indifferentia, & æquilibrio. Hæc autem indifferentia est maximi momenti, & admonendus est exercitans, quanto altius hoc fundamentum iecerit, tanto firmiter futurum ædificium; idque etiam indicauit Pater N. Ignatius annot. decimaquinta, & decimasexta ex viginti.

In danda hac meditatione maxime, quia nonnullis cum nondum assueuerint orationi videri potest aridior, addi poterunt aliquæ excursions ad meditandum, vt in eo quod dicitur creatum esse hominem, potest simul cogitari à Deo esse creatum de nihilo, & simul

quot, & quanta in creatione habuerit, & præterea quomodo semper ab illo in esse conseruetur. Sed horum consideratio non tam dirigenda est ad gratitudinem, vt fit cum considerantur beneficia Dei, verum ad scopum huius fundamenti, nempe, quòd illa omnia à Deo data sint, vt perueniremus ad illum vltimum finem. Vnde etiam potest homo in hac meditatione reflectere cogitationem ad seipsum, quomodo hætenus habuerit se ad finem, & ad media, quantum aberrauerit, quòd creaturis abusus sit, quæ illi adiumento esse debuerunt; vt iam quasi in generali iaciat fundamenta ad cognoscendam deformitatem vitæ suæ, quod postea vberius, & magis particulariter faciet in meditatione peccatorum.

In meditatione huius fundamenti liber exercitiorum non præscribit certas horas, vt fit in exercitiis sequentibus, sed vt facili initio inchoemus, vnusquisq; pro viribus, & pro deuotione sua ad id tempus sibi assumat, vel si opus sit, Instructor ei præscribat.

Debet

Debet autem curare vt cognitio huius veritatis, quæ in fundamento tractatur, quàm maxime menti infigatur, quoniam vt fundamentum fabricæ totam ipsam sustinet, ita hæc veritas influit in omnia exercitia, & præsertim in ipsam electionem status, quæ tota fere hinc pèdet, & ideo quo melius hæc meditatio successerit, eo etiam melius reliqua succedunt.

*De duplici examine.*

CAPVT IX.

**D**VM DV RAT MEDITATIO fundamenti debet Instructor exercitantem aliquoties visitare, & semper ei aliquid noui in scriptis afferre, quia sic videtur quodammodo leuari tædium, & melius etiam percipi quæ singula proponuntur.

IGITVR in primo congressu post datum fundamentum datur examen particulare, in quo tradendo significandum est ei, in quouis homine vnum, aut alterum vitium siue peccatum esse solere præcipuum, & quod in eo sit quasi

quasi causa, & radix aliorum. Et licet in aliquo plura essent præcipua, expedire tamen, vt vnum deligatur ad quod extirpandum toti incumbamus, vt eo superato ad aliud, & aliud deinceps peculiarem hunc conatum, & studium transferamus. Huic igitur rei seruit examen particulare, cuius vsus etsi post peracta exercitia esse debet toto vitæ tempore, nunc tamen inchoatur, tum vt aliqua eius peritia acquiratur, tum etiam quia hoc examine vti oportet circa exercitia, & eorū additiones. Est autem multum commédandus huius examinis vsus propter magnam eius utilitatem, præsertim ad consequendam animi puritatē, vt docet Cassianus Colla. 4. & 5. Bernardus sæpe. Itaque in fine exercitiorum cum discedenti dantur præcepta vitæ bene instituendæ, hoc in primis inculcandum est.

Additiones autem illæ quatuor dictandæ ne sint, an verbo tantum explicandæ prudentiæ Instructoris relinquatur.

Deinde eadem die, & sequenti datur examen generale, & quotidianum. Non  
autem

autem datur per modum meditationis, sed instructionis cuiusdam, & vt homo incipiat aperire oculos ad cognoscenda peccata vitæ præteritæ.

Quod vero attinet ad examen generale non est dubium, quin aliæ etiam multæ sint peccatorum species, quæ hic non ponuntur, sed vel hic ea tantum peccata attinguntur, quæ frequentius accidunt, reliqua autem peti possunt ab aliis auctoribus, qui ex professo de hoc agunt, vel hoc examen pro iis tantum conscriptum est, qui iam paulo magis spirituales sunt, & ab aliis grauioribus peccatis abstinent, in hæc autem frequentius incidere solent. Itaque non fuit mens P. N. Ignatij tam breui tractatione omnia peccata comprehendere, sed tantum, vt dictum est, pios animos admonere de iis quæ frequentiora sunt.

Porro examen quotidianum, quod quinque puncta complectitur, dictetur prout iacet. Ad illud autem faciendum iuuat illa lux, quam præbet examen generale per illam distinctionem peccatorum, quæ fiunt, cogitatione, locutione, & opere.

De

*De exercitiis prima hebdomada.*

## CAPVT X.

**C**IRCA ORDINEM tradendi exercitia sequendus est is qui ponitur in ipso libro exercitiorum, nempe vt prima hora fiat exercitium trium potentiarum, secunda autem peccatorum, tertia vero & quarta repetitiones vtriusque, si autem addatur etiam quinta hora, fiat de inferno. Sin fiant tantum quatuor horæ, hoc exercitium de inferno differendum erit in diem sequentem, quo eodem die possunt dari etiam alia exercitia de morte, de iudicio, cum suis repetitionibus. Tertio die proponenda erit eadem materia, sed cum aliquibus nouis punctis, vt in materia peccati proponendo effectus quos facit in animo, aut aliquid eiusmodi: sic enim tollitur tædium, & materiæ profundius penetrantur.

PORRO PRIMVM EXERCITIVM illud est, quod appellatur trium potentiarum, non quia in aliis etiam non exercentur hæ tres potentiæ; sed voluit P. N. Ignatius in hoc quasi aditu, & principio omnium exercitiorum, vi-

am

am monstrare, quæ in meditando tenenda est, nempe, vt per memoriam adiuuaretur ratio ad discurrendum, siue ratiocinandum: per discursum autem excitaretur voluntas, & affectus, idque actuare voluit in materia peccati, quæ prima occurrebat ad meditandum.

Itaque in hoc primo exercitio sunt sigillatim explicanda exercitanti omnia, quæ in sequentibus exercitiis futura sunt vsui, quis scilicet modus seruandus, vt cum attentione, & sine capitis læsione perseuerari possit, & quomodo se animus colligere, collectumque tenere debeat, & quod licet adhibendus sit intellectus ad cogitandum, maior tamen habenda est cura affectus, & interioris gustus, quàm vt multi conceptus quantumuis pulchri & acuti formentur, & alia eiusmodi.

Hic etiam declaranda sunt præludia, quorum vsus præscribitur in omnibus exercitiis, & in primis quid sit compositio loci: quæ nihil aliud est, quàm fingere sibi, & quasi videre oculis imaginationis locum illum, in quo res, quæ meditatur, gesta est, vt stabulū in quo  
Chri-

Christus natus est, aut cœnaculū grande stratum, in quo Apostolorum pedes lauit, aut montem in quo passus est. Hac enim loci compositione valde iuuamur ad attentionem, & motionem animæ, quæ hoc modo quasi alligata phantasia rei illi certæ alligatur ipsa quoque quodammodo ne euagetur, aut si quando diuertat, habet ad manum, quo se facile colligat, & reuocet in situm illum suum, in quo se ab initio composuit. Vnde S. Bonaventura in Procœmio de vita Christi: Tu, inquit, si fructum ex his sumere cupis, ita te præsentem exhibeas iis, quæ per D. N. Iesum Christum dicta, & facta narrantur, ac si tuis oculis ea videres, & tuis auribus audires toto mentis affectu diligenter, delectabiliter, & more omnibus aliis curis, & sollicitudinibus tuis omiſsis. Aque hoc quidem locum habet in meditatione rerū corporearum: nam in rebus incorporeis, vt est peccatum, & similia, alia quædam est instituenda compositio loci, de qua dicitur satis clare in lib. exercitiorum in exercitio trium potentiarum. Denique in hac loci repræsentatione vitandum

dum est diligenter, ne nimis in ea fabricanda immoremur, vel nimiam vim capiti faciamus, quia non consistit in ea fructus præcipuus meditationis, sed est tantum via, & instrumentum ad ipsum fructum. Nec est dubium, quin aliqui maiorem in hac re habeant facilitatem, in quibus videlicet acrior est vis potentiaë imaginatiuæ. Alij vero quibus hoc difficilius est, non ita laborare debent, vt caput obtundant, quo ipsam meditationem impedirent.

IN SECUNDO EXERCITIO, in primo puncto monendus est exercitans, ne descēdat ad examināda peccata sigillatim, vt fieri solet, cum quis se ad confessionem parat. hoc enim postea facturus est extra meditationem: sed hoc tempore in genere tantum proponat sibi sua peccata eorumque multitudinem, & magnitudinem, vt concipiat confusionem, & dolorem. Ad hoc autem confert percurrere loca, negotia, & personas, vt hic dicitur.

TERTIVM & quartum exercitium constat ex repetitione primi & secundi. Harum autem repetitionum vsus est  
valde

valde utilis: sæpe enim fit, vt cum eiusmodi materiæ primum cogitantur, intellectus pascatur illa rerum nouitate, ac curiositate quadam, postea vero cum speculationem moderamur, magis aperitur via internis affectibus, in quibus potissimum consistit fructus. Quare in his repetitionibus vitandi sunt longi discursus, sed tantum proponere sibi oportet, & quasi percurrere, quæ prius meditati sumus, & in iis immorandum voluntate, & affectu, & hæc etiam est causa, cur plura hic colloquia sint, quam in prioribus exercitiis. Quod autem dicitur in lib. exerc. in III. exer. primæ hebd. repetitionem hanc faciendam de iis, in quibus antea maiorem consolationem, aut desolationem senserimus, ita intelligendum est, vt præcipue repeti debeant ea, quæ lumen, aut feruorem attulerunt, sed etiam expedit illa puncta repetere, in quibus ariditatem sensimus, quia sæpe contingit, vt deinde in ipsis maiorem consolationis copiam sentiamus. Immo etiam bis repeti potest idem, si magna sentitur consolatio, aut alius bonus & spiritua-

ritualis affectus, & hoc potissimum in prima hebdomada.

PRAETER QVINGVE hæc exercitia P. N. Ignatij possunt addi alia, vt in fine quinti exercitij dicitur, vt de aliis peccati pœnis, de morte, de iudicio, vel de aliis cruciatibus Inferni. Et quidem hæc rarissime omittenda videntur, quia multum habent momenti, vt auocetur animus ab inordinato amore rerum harum visibilium, & in his meditationibus concipit anima timorem sanctum Domini, vt pariat spiritum salutis.

IN FINE CUIUSLIBET EXERCITII semper fieri debet colloquium, vt in libro exercitiorum præscribitur, nec tamen prohibetur, quin iuxta cuiusq; deuotionem etiam in principio, & in medio alia colloquia, & petitiões fieri possint, immo etiam aliquando expedit. Proprius tamen locus est in fine, cum anima ex meditatione magis eleuatam se sentit. Illa enim sunt aptissima colloquia, quæ formantur ex affectu interiori varia, vt ipse affectus varius est. Interdū enim homo agit cum Deo, vt filius cum patre, interdū vt seruus cum Domino, modo

modo vt amicus cum amico , modo etiam vt reus cum Iudice , aliquando etiam petens aliquod donum , aliquando gratias agens de beneficiis acceptis , alias accusando se ipsum , alias communicando cum eo familiariter. In quo notandum quod dicitur in tertia annotatione ex viginti , hæc colloquia , quando fiunt cum Deo , aut cum sanctis requirere maiorem reuerentiam , quam ipsas meditationes , & speculationes. In particulari vero colloquium secundum ad Christum vt impetret à Patre , explicandum erit rudioribus , hoc intelligi , non vt est Deus , sed vt homo mediator , & aduocatus , vt interpellet pro nobis.

ADDITIONES quæ in libro exercitiorum ponuntur in fine primæ hebdomadæ , dandæ sunt pridie quam incipiantur exercitia , nempe meditatio , quæ dicitur trium potentiarum , & reliquæ , quia in iis agitur de multis , quæ adiuuant meditationem. Decima tamen additio posset differri in sequentem diem , quia non est adeo necessarium , vt detur illo die. Deinde sequentibus diebus dandæ sunt reliquæ additiones , & regulæ

regulæ de discernendis spiritibus, quæ  
conueniunt primæ hebdomadæ, & quæ  
conuenire videbuntur exercitanti, quas  
tamen non erit semper necesse scripto  
dare, sed id Instructoris iudicio permit-  
titur.

Hæ additiones curandum est, vt ex-  
acte seruentur, quia ex ipsis valde pen-  
det fructus spiritualis exercitiorum:  
quanquam ex altera parte caueri etiam  
debet omnis excessus, & habenda est  
ratio personarum, & complexionum,  
vt si qui essent natura melancholici, nõ  
debent nimium coarctari, immo po-  
tius dilatandus est eis animus, & idem  
de personis imbecillioris valetudinis,  
& infuetis ad hos labores, & ideo opus  
est prudentia, & discretione. experien-  
tia enim ostendit, quibusdam, profuisse  
quod eis concederetur aliqua laxitas in  
his regulis seruandis, aliis autem  
profuit seueritas & rigor, sem-  
per tamen mixtus sua-  
uitate.



D

De

## CAPVT XI.

**S**IVE EXERCITANS versetur in primis quinque exercitiis, siue alia adiungantur, cum iam id satis consecutus videbitur, quod in hac hebdomada vt finis proponitur, nimirum cognitionem intimam peccatorum, & veram contritionem, & ad id serio conatus, & diuinæ gratiæ cooperatus, tam per exercitia, quam per additiones iudicabitur; moneri debet, vt se ad generalem confessionem disponat, & nisi instructori nimium fatigatus videatur, poterit adhuc pergere in meditando per vnam, aut alteram horam aliquid, quod ad compunctionem peccatorum faciat, vel si id magis expedire iudicetur, aliquid legendo ad eum finem.

VT AVTEM HOC diligentius, & accuratius faciat, indicandum est ei, quantæ sint utilitates huius confessionis generalis: de quibus utilitatibus agitur in ipso libro Exercitiorum post examen generale. Quòd si nulla alia esset, hoc certe satis esse deberet, quòd experimur

mur homines plerumque, aut sine examine sufficienti, aut sine debito dolore, nullo vel valde infirmo melioris vitæ proposito ad confessionem accedere, ac propterea ad consequendam pacem conscientiæ, & ad tollendos scrupulos, (qui si non antea, saltem in puncto mortis animam excruciare, & in periculum salutis æternæ adducere solent) multū prodest semel se ab omnibus antea actæ vitæ peccatis abluere. Quam etiam ob causam, etsi cauendum est à nimia anxietate in faciēda hac cōfessione: ita (ne semper deinde maneant scrupuli ac reliquiæ vt quibusdam contingit) tamen ex altera parte studendum & conandum est, vt ita diligenter, atque accurate fiat, vt postea secura esse possit anima, se fecisse quod in se erat; nam sine hoc numquam frui poterit illa pace animi, & tranquillitate conscientiæ, quā diximus. Ideo præter proprium studiū, & diligētiam exercitantis, inuandus est etiam aliqua via, & methodo, nempe directorio aliquo ad bene confitendū, cuiusmodi iā multa extant bona, & apta si opus fuerit, & pro cuiusq; indigentia.

Aliquando etiam, præsertim insignioribus hominibus proderit dare legendam Summam Nauarri, vbi agit de statibus, vt attente considerent, quæ ad suum statum pertinent. Sic enim melius videbunt in quibus defecerint, quæ si nostri per se proponerent, fortasse nõ tantam iis fidem haberent, & possent putare eos esse nimios in vrgendis conscientiiis.

Hanc generalem confessionem, vt plurimum magis expedit non fieri ei, qui tradit exercitia: si tamen exercitans ei confiteri mallet pro sua deuotione, vel sacerdotũ penuria, aut aliæ causæ ita exigerent, nihil impediret, quin etiam ipsi fieri posset.

*De fine primæ hebdomadæ.*

CAPVT XII.

**Q**VONIAM, VT SUPRA dictum est, exercitiorum hebdomadæ nõ dierum spatio definiuntur, sed ex effectu, qui in eis prætenditur; ideo huius primæ hebdomadæ tempus vel contrahi, vel prorogari poterit, prout citius, vel  
tardius

tardius quisque contritionem, deuotionem, vel meditando modum affectus fuerit. Alij enim celerius, alij serius eo perueniunt. Illud tamen notandum, eos homines, qui multum proficiunt in via spiritus, & qui iam ab aliquo tempore Sacramenta frequentant, aut qui multum cupiunt statuere de modo vitæ suæ, in quo magis Deo domino seruire possint, non esse diu detinendos in hac prima hebdomada. Immo si fieri possit, quatuor aut quinque diebus absoluerere eam debent. Contra vero faciendum in iis, qui non ita dispositi sunt, hi enim vt peccata sua defleant, & vt peccati turpitudinem, ac sceditatem agnoscant, debent diutius in his exerceri.

QVI ABSOLVTIS exercitiis primæ hebdomadæ ad reliqua progressurus est, postquam generaliter confessus fuerit, & communionem sumpserit, saltem per vnum diem vacare debet ab illo labore tam intenso meditando. Interim tamen posset in mente versare parabolum illam filij prodigi, applicando eam ad seipsum, aut aliquid eiusmodi. Porro ad communionem est ita etiam

disponendus, vt ad eam accedat cum reuerentia, & fide, & gustu, & ob eam causam danda est ei aliqua meditatio ad hoc apta.

*De secunda hebdomada, & primo de fine qui in ea præ tenditur.*

## CAPVT XIII.

**F**INIS ET SCOPVS, qui exercitiis omnib. primæ hebdomadæ præfixus est, hic præcipuè est, cognoscere q̄ errauimus ab ea via, quæ nos ducere debebat ad vltimū illum finem, cuius causa creati sumus, & consequenter dolere de tali, & tanto errore, & concipere intentum desiderium redeundi in illam viā, & in ea semper perseuerandi. In hac autem secunda hebdomada finis est, proponere sibi Christum dominum, ac Saluatorem nostrum, vt veram viam, iuxta illud, quod ipse dixit: Ego sum via, veritas & vita, &, Nemo venit ad Patrem nisi per me. Ipse enim est exemplar à Patre hominibus propositum, cuius imitatione emēdemus, & componamus mores nostros corruptos, & dirigamus pedes nostros in viam pacis. Quare cum Christi

sti

• *si* vita sit perfectissima, & ipsa idea virtutis & sanctitatis, sequitur, vt quo vita nostra propius ad eam imitatione accesserit, ipsa quoque perfectior sit, immo & propius accedat ad vltimum finem suum, ideoq; eo etiam felicior sit. Propter hanc causam hæc secunda hebdomada respondet viæ illuminatiuæ, quia Christus est sol iustitiæ, qui illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum, & ad hoc venit, vt illuminaret sedentes in tenebris & vmbra mortis. Et quoniam peccata, & prauæ affectiones obtenebrant animam, eamque impediunt, & retrahunt à Christi imitatione, ideo hæc prius eradicanda ex corde erant primis illis exercitiis, & meditationibus.

DISPOSITIO, QUAM P. N. Ignatius requirebat in iis, qui facturi essent exercitia huius hebdomadæ, est, vt ostédant feruorem, ac desiderium progrediendi vltcrius ad deliberandum de statu vite. Quare qui hoc nollet, vel tepide vellet, etiam si cuperet progredi in meditationibus, melius esset eum differre ad vnum aut alterum mensem. Hoc enim

negotium eiusmodi est, vt nisi cum feruore spiritus suscipiatur, non possit habere bonum successum. requirit enim magnum, & fortem, & constantem animum, qui ex augmento deuotionis proueniat. Verum est, quod si quis esset, à quo nihil magnum sperari posset, quia non esset admodum capax, vel impeditus esset statu matrimonij, posset pro eius captu, aliquid addi de sequentibus hebdomadis, vt dirigatur in statu, in quo est, ad bene viuendum in eo. Ceteros autem melius est relinquere cum fame, vt sciant adhuc sibi restare aliquid quod faciant. Contingit enim saepe, vt hac dilatione experientia ipsa apertius eis detegat suas necessitates & infirmitates; quod facit, vt deinde ardentiores & magis dispositi redeant.

*De exercitiis secunda hebdomada.*

CAPVT XIII.

**P**RIMUM EXERCITIVM in hac secunda hebdomada, est de Regno Christi, quod tamen non computatur inter meditationes, quia prima est de incar-

incarnatione Domini. Est igitur quasi fundamentum quoddam, aut proce-  
mum totius huius tractatus, & summa,  
ac compendium vitæ, & operum Chri-  
sti Domini in eo negotio, quod ei com-  
miserat Pater, de quo Esaias, Opus il-  
lius coram eo; & ipse Dominus: Opus  
quod dedisti mihi, vt facerem. Et sta-  
tim addit, quid nam id esset, Clarifica-  
ui te super terram, manifestauit nomen  
tuum hominibus. Vocat autem om-  
nes homines in societatem tanti, & tam  
gloriosi operis, vnumquemque iuxta  
suum gradum. Ex quo iam incipit ap-  
parere diuersitas graduum in imitatio-  
ne Christi. Dispositio autem quæ requi-  
ritur in anima eius, qui facit exercitia,  
hæc est, vt quantum est ex sua parte ten-  
dat in id quod perfectius est, si Domi-  
nus dederit gratiam, & vires. Vnde a-  
perte colligitur, ex hoc iam loco ani-  
mam incipere præparari, & disponi ad  
electionem status, quæ postea suo loco  
expressius proponetur. Sic enim, mi-  
rabili quodam artificio Spiritus sancti,  
hic anima excitatur ad perfectionem,  
vt deinde hanc eandem perfectionem

eliciat, & indaget in omnibus sequentibus meditationibus, Incarnationis, Natiuitatis & aliarum, & ita perfectionis semina, quæ hic sparguntur, per illas deinde meditationes latenter crescant & promoueantur, donec in tempore electionis suum fructum ferant. Atque hoc bene notandum est Instru-ctori pro sua directione, non quod de hoc monere debeat exercitantem, sed potius sinat res ipsas per se in eius anima operari, vimque suam exercere.

Neque hoc tamen impedit, quin hæc meditatio, sicut etiam quæ deinde sequetur de duobus vexillis, tradi possit etiam iis qui non sunt facturi electionem, quoniam etiam hi ea iuuari possunt; siquidem in genere tantum agunt de iis, quæ ad maiorem Dei gloriam ab vnoquoque fieri possunt in Dei obsequio, pro cuiusque capacitate.

IN HAC SECUNDA hebdomada notandum est, addi hic vnum præludium. Nam cum in prima hebdomada primum præludium sit constitutio loci, hic ante constitutionem loci ponitur quedam repræsentatio historię, seu mysterij

sterij quod meditandum occurrit. Hoc autē non ita intelligendum est, vt tunc immorari debeamus in meditando illo mysterio ( sic enim nihil differret præludium à meditatione ) sed ita est accipiendum, vt in primo illo præludio proponatur historia generatim, & quasi tota in communi, vt sciatur materia, de qua tunc cogitandum est, & anima incipiat in ea actuari, & ad eam eleuari, deinde vero in ipsa meditatione incipiat in singulis eius partibus immorari, easque ponderare & penetrare. Vt cum quis conicit oculos in tabulam aliquam pictam, in qua sit varietas rerum pictarum, prius vnico intuitu omnia confuse cernit, & scit quid in ea tabula contineatur, postea vero figit oculos in singulis particularib. rebus, quæ ibi pictæ sunt, easque sigillatim melius, & accuratius perpendit.

QVOD AVTEM attinet ad puncta harū meditationum, sumenda erunt in fine libelli exercitiorum, vbi mysteria vitæ Christi ordine posita sunt, distincta fere singula tribus punctis: etsi simplicioribus, qui ea non legerint,

aut legere non possint in Euangeliis, explicatius tradi oportebit, addita breui declaratione, vt dicitur secunda Annotatione ex viginti. Vnde quod in meditatione Incarnationis, & Natiuitatis etiam dicitur de contemplandis personis, & earum verbis, & operibus, intelligi debet, referendo ad illam, quam diximus distributionem, quæ in fine libri ponitur, nempe cogitando hæc in singulis punctis, vt occurrunt ordine suo, nõ autem quod necessarium sit omnes prius personas totius mysterij, deinde omnia verba eiusdem, ac demum opera separatim meditari: hoc enim præsertim in quibusdam meditationibus pareret confusionem. Quare hoc tantum voluit P. Ignatius, regulam dare in singulis punctis, quo meditantis intentio ferri debeat, primum quidem in ipsas personas, quæ in illo puncto occurrant, tum ad verba, si prius verba, vel ad facta, si prius occurrant facta. Et ita absoluto vno puncto transeat ad aliud, eundem ordinem in eo seruando.

Cæterum etsi hic tantum mentio fit de his tribus, non tamen prohibetur,  
quin

quin vt dicitur in tertio Notabili quarta hebdomadæ, possint etiam addi alia puncta, vt v. g. cogitationes, & affectus personarum interiores, tum etiam virtutes, & præterea modus, & finis mysteriorum, quæ occurrunt, causa item, & effectus, tempus, & reliquæ circumstantiæ, vt fecundior sit meditatio, & maior eis fructus.

EXERCITIVM QVINTVM, quod est applicatio sensuum, est facile valde, & vtile, imaginando nos videre, & audire verba, aut strepitum si quis fit, vel tangere, aut osculari, siue loca, siue personas, quod tamen fieri debet cum omni reuerentia & modestia, ac timore. Olfactum P. N. Ignatius refert ad odorandam fragrantiam animæ ex donis Dei, & gustum ad gustandum eius dulcedinem, quod vtrunq; significat præsentiam quandam rei, vel personarum, quas meditatur cum gustu & amore earum tenero. Quod aut hic dicitur, facta meditatione Incarnatiõis & Natiuitatis, faciendam deinde separatim hanc applicationem sensuum, intelligendum est idem deinceps fieri debere in reli-

quis meditationibus vitæ Christi, etsi non magnopere refert, vt fiat semper in meditatione separata, sed potest etiam fieri in eadem meditatione, diuerso tamē tempore, & hoc præsertim in quibusdam exercitiis, in quibus non adeo locum habet hæc applicatio sensuum, vt vnā horam occupet.

DIFFERT AVTEM applicatio ista sensuum à meditatione, quoniam meditatio est magis intellectualis, & magis versatur in ratiocinatione, & omnino est altior. discurret enim per causas illorum mysteriorum, & effecta, & in eis inuestigat attributa Dei, vt bonitatem, sapientiam, charitatem, & reliqua. At vero applicatio non discurret, sed tantum inhæret in illis sensibilibus, vt in aspectu, & auditu, & reliquis eiusmodi, quibus fruitur, & delectatur cum profectu spirituali. Est autem eius duplex utilitas; interdum enim cum anima non potest profundiora speculari, dum in his immoratur, paulatim disponitur & eleuatur ad illa altiora. Interdum autem contra, anima iam impinguata, & fernens deuotione ex cogitatione illorum

lorum

lorum mysteriorum altiorum, descen-  
dens deinde ad hæc sensibilia, in om-  
nibus inuenit pastum & consolatio-  
nem, & fructum ex abundantia amoris,  
qui facit vt minima quæque ac vel ipsi  
nutus magnifiant, & materiam amo-  
ris, & consolationis præbeant.

IN MYSTERIIS Christi tradendis  
debet Instructor ea desumere ex ipso  
libro exercitiorum in fine, vbi, vt di-  
ctum est, descripta sunt cum suis pun-  
ctis. Quare qui magis versati sunt in  
meditando, iis satis erit dictare, vel  
dare in scriptis puncta, vt ibi haben-  
tur, admonendo, vt semper eandem  
formam teneant, quam prima die.  
Cum aliis autem minus versatis oportebit  
ad particularia magis descendere,  
accommodando præludia ad materi-  
am, & introducendo eos, vt sciant sibi  
proponere personas cum suis circum-  
stantiis, tum earum verba & facta, &c.

Si qui se exercet, fatigatus videatur,  
immo etiam si nõ adeo fatigatus sit, ta-  
men vt melius durare possit, expedit,  
vt detur illi aliqua relaxatio in horis  
meditandi, & tunc omitti poterit me-  
dita-

ditatio, quæ fit media nocte, & retineri  
aliæ quatuor horæ.

Potest etiam in hac hebdomada, &  
sequentibus, post absolutas meditationes,  
reliquo tempore legi aliquis liber, sed  
eiusmodi, qui pietatem potius nutriat,  
quam intellectum nouitatibus exerce-  
at, vt sunt aliqua ex operibus S. Bernar-  
di, vel Gerson de imitatione Christi,  
vel Granata. Si vero liber hic contine-  
ret aliquem tractatum de Christi my-  
steriis, non expediret, vt ea legerentur,  
de quibus postea faciendæ sunt medita-  
tiones, sed de quibus iam factæ sunt, vel  
quæ eo die sunt faciendæ.

Quod attinet ad visitandum eum,  
qui exercetur, semel saltem esset visi-  
tandus in die, excepto tempore electio-  
nis, quo tempore solent incidere fre-  
quentiores desolatiões & perplexitates,  
quæ crebriorem visitationem requirunt.

*De electione.*

CAPVT XV.

**I**N OMNIBVS exercitiis nullus est  
difficilior locus, aut qui maiorē dex-  
teritatem, & discretionem spiritualem  
requi-

requirat, quam electionis, quoniam hoc tempus expositum est diuersis motibus animi, & sæpe etiam erroribus, cum homo non solum à malo vincatur, sed plerunque etiam boni, & recti imagine fallatur.

IN HAC ERGO materia illud ante omnia intelligendum videtur, & ante oculos tenendum, quanti referat eligere statum vitæ. Nam si homo, vt rationalis, debet omnibus suis actionibus ponere finem congruentem rationi, Christianus autem debet omnia opera sua dirigere ad finem supernaturalem: si hæc ergo in singulis actibus fieri debent, quanto magis in capiendo statu, ex quo scilicet consequuntur fere omnia opera vitæ nostræ, ita vt si finis ipsius status sit vitiosus, ea etiam quæ ad finem consequuntur, oporteat esse vitiosa. Deinde, vt in corpore animantis plura sunt membra, neque omnia membra sunt oculus, aut omnia pedes, vt ait S. Paulus: ita in hoc corpore Ecclesiæ oportet esse varios gradus, & status. Huius autem diuisionis, & partitionis auctor est Spiritus sanctus, ad quæ perti-

pertinet singulis suum locum tribuere. Vnde Apostolus eodē loco: diuisiones gratiarum sunt, idem autem spiritus, & diuisiones ministeriorū sunt, idem autem dominus, & diuisiones operationum, idem vero Deus, qui operatur omnia in omnibus. Ex quo constat, vt famuli à suo domino suo quisque operari ac muneri destinantur; sic homines à Deo; ac proinde non debere hominem impedire in se ipso id, quod Deus in eo, & de eo agere vult, sed oportere vt ei fideliter seruiat in quacunque re eius maiestas voluerit. Accedit etiam propria vtilitas, eaque magna, quoniam pertinet ad salutem æternam. Nam et si Deus nemini negat auxilium necessarium ad salutem, tamen non est dubium, quin iis multo abundantius gratiam suam, & lumen atque opem communiceat, qui non se in aliquem vitæ statum ex libito suo intruserunt, sed eum elegerunt, quem præmissa diligentis consideratione putarunt esse iuxta diuinum beneplacitum. Denique si nos in tanta re nostro iudicio, ac placito gubernare velimus, facile in maximos & maxi-

maxime perniciosos errores incidemus: si vero Dei voluntatem executi fuerimus, ille vt Pater, & creator noster, nihil de nobis statuet, quod nobis vtile, & salutare non sit, immo vero etiam aptum, & accommodatum nobis, quoniam ipse noscitur figmentum nostrum.

Hæc igitur & alia in hanc sententiam non solum Instructori vtilia erunt, vt in hoc negotio magnum studium adhibeat, sed multo magis ei, qui facit exercitia, vt videat quo animo aggredi debeat rem adeo necessariam.

IGITUR, vt in hoc tractando aliquis ordo seruetur, primò dicemus quales esse debeant, qui ad electionem admittuntur. secundò quales ij qui eos dirigunt. tertio quæ sint res, de quibus est electio. quarto quæ in ea regulæ seruandæ. quinto quis sit ordo, & praxis electionis faciendæ.

CIRCA PRIMVM, apertum est nõ omnes esse admittendos ad electiouem status. Qui enim iam tenent statum determinatum, vt coniugati aut religiosi, non debent de hoc agere, sed tantum

tum iuuari debent, vt in suo quisque statu ad perfectionem tendat pro mensura gratiæ, quam ei Dominus Deus cōcedat. Qui autem adhuc statum non habent, non tamen omnibus indifferenter dari debet electio, vt habetur in septima parte Const. c. 4. lit. F. vbi dicitur quod non nisi paucis, iisque huiusmodi, vt ex eorum profectu nō vulgaris ad Dei gloriam fructus speretur. Igitur, qui vel incapaces essent huius perfectionis, aut quos constet habere passiones quasdam indomitas, aut malos habitus, qui videantur incorrigibiles, non essent admittendi, nisi tam certa signa essent peculiaris cuiusdam gratiæ, vt hæc omnia suppleret.

Secundo præter naturam, & mores aptos, requiritur etiam, vt ille cui datur electio, eam ipse desideret, & petat. Et hoc omnino necessarium est, & nullo modo alioquin dari debet, multo autem minus ingeri & obtrudi non cupienti. Nam præterquam quod qui sic affectus est, omnia quæ ei dicentur, cum suspitione accipiet, & ideo iis iuuari nō poterit, est etiam ea causa, quod in electione

ctiōne faciēda multæ & magnæ incidunt difficultates, etiam cum voluntas bona, & feruens est; quare multo erunt maiores, cum voluntas languet, & ideo nunquam eas superare poterit.

Tertio valde expedit, vt qui ingreditur electionem, studeat esse liber ab omni affectu inordinato, & plane ad omnia indifferens, ad hoc vero vnum inclinatus, vt sanctum Dei beneplacitum sequatur, quodcunq; illud esse cognouerit. Quare si cerneretur eum nimis propendere ad diuitias, minus autem ad paupertatem, non esset bene dispositus, nec sperandus esset bonus exitus in electione. Ille enim affectus auersus à via perfectiori, & ad imperfectiorem conuersus, intellectum traheret ad excogitandas rationes tali affectui consentaneas. Ac cum, vt dici solet, quicquid recipitur, recipiatur ad modum recipientis, facile fieret vt existimaret illam esse Dei voluntatem, quæ est ipsius voluntas. Oportet igitur vt perueniat ad tertium gradum humilitatis, qui ponitur in libro exercitiorum, aut saltem ad secundum, cui comparando seruiunt.

unt meditationes de vexillis, & de tribus classibus & aliæ, de quibus infra dicetur, & ideo esset in iis meditationibus diutius retinendus, vt paulatim disponatur, ad hoc æquilibrium animi, partim conando propria diligentia, partim id à Deo petendo feruentibus orationibus. Quod ad si hanc resignationem & indifferentiam non peruenerit, tota tractatio de modo eligendi relinquenda est, & tunc si ita expedire videbitur, procedendum in reliquis exercitiis faciendis, vt si fieri potest, per ea ad maiorem maturitatem perducatur, vel post breue tempus finis eis imponendus.

Quarto, omnium optima est illa dispositio, vt non modo non magis propendeat ad terrena retinenda, sed quoad fieri potest, voluntatem suam semper inflectere conetur ad id quod perfectius est. Nam licet re ipsa non id electurus sit, quia fortasse Deus non eum vocet ad talem statum, tamen nihil ei nocebit, immo plurimum proderit tale desiderium; ac proinde in his exercitiis semper proponitur via perfectior, tamquam magis optanda, & à Deo petenda.

tenda. In quo valde notanda est sententia quædam P. N. Ignatij, quæ inuenta est in quodam eius scripto, vbi ita ait, debere Instructorem ita disponere eum, qui est in exercitiis, vt omnino resignatus sit, tam ad consilia sequenda, quàm ad præcepta, immo vero quantum in ipso est, magis inclinatus sit ad consilia, si id maius Dei obsequium fuerit: & addit, maiora vtique signa requiri ad statuendum quòd ea sit Dei voluntas, vt quis in eo statu maneat, in quo satis sit seruare præcepta, quàm vt viam consiliorum ingrediatur; quia Dominus tam aperte ad consilia exhortatus est, at vero in illo statu magna ostendit esse pericula.

Vltima est ea dispositio, quam idem P. Ignatius eodem loco præcipit, nempe vt qui facit electionem, colligat se totum intra se, & toto tempore quo durat hæc deliberatio, claudat sensus, claudat animum omnibus aliis rebus, nihilque velit videre, aut audire quod non de sursum sit. Quibus verbis duo indicantur, primum, vt anima non sinat se distrahi ad alias cogitationes, sed hoc

vnum.

vnum agat, & huic vni intenta fit, cæteris omnibus negotiis à se reiectis. Alterum est, vt in hac deliberatione non admittat rationes, quæ non sint è cœlo, id est nullas admittat, quæ sapiât carnem & sanguinem, aut aliquid humanum ac terrenum, quia omnia manare debent ex vno illo principio, quod est desiderium gloriæ Dei, & exequendi eius voluntatē. hic enim est verus ille sumptus ad ædificandam turrim, de qua est in Euangelio, & hoc magnam animæ fiduciam affert, quòd Deus non finet eam decipi, quia cum eum in toto corde, & in veritate quærat, nunquam se Deus ab ea auertet, cuius scilicet tanta est bonitas, & amor in suam creaturam, vt etiam occurrat sæpe non quærentibus. Quod licet ita sit, & ea sit perfecta electio, ad quam solius Dei amor impellit, tamen si præcipuus quidem esset amor Dei, sed præter illum aliquid etiam accederet quod eodem inclinaret, modo non repugnans Dei legi, ac voluntati, & ex sua natura bonum, vtputa consolatio propria, & quies spiritualis, ratio valetudinis, aut aliquid eiusmodi, non  
pro-

propterea improbāda esset electio. Hæc  
tamē oporteret semper minus esse præ-  
cipua, & minus præcipue mouere, &  
hæc ipsa ad Dei amorem referri.

CIRCA SECUNDVM, officium eius,  
qui tradit exercitia in hoc particulari  
negocio, est cooperari motioni diuinæ,  
eamque non præire, sed sequi, & ad hoc  
disponere animam eius qui facit exer-  
citia, remouendo impedimenta, nempe  
errores, dolos, affectiones, atque incli-  
nationes inordinatas. Non debet eum  
mouere vel ad vnam, vel ad aliam par-  
tem, vt dicitur in 15. annot. ex priorib.  
Etsi enim ex natura sua licitum est, ac  
meritorium etiam hortari ad perfe-  
ctiora, tamen vt eiusmodi deliberatio-  
nes solidius fiant, & sine vlla humana  
persuasione, multo melius est permit-  
tere, vt solus Deus cum sua Creatura  
tractet, nec aliquis tertius intercedat; &  
hoc maxime in exercitiis, vbi se anima  
ad hoc ipsum disponit. Ratio huius est,  
quia electio tantæ rei, vt est status vitæ,  
non debet niti persuasione, aut indu-  
ctione humana, sed sola Dei voluntate  
alioqui metuendum esset illud, quod

E

Domi.

Dominus dixit, Omnis plantatio, quam non plantauit Pater meus cœlestis, eradicabitur. Et cum in eiusmodi viâ per se ardua, & deinde Dæmonum inuidiæ exposita, sine dubio secuturæ sint multæ tentationes, ac difficultates, non potest vllum auxilium, ac subleuatio expectari ab homine qui nos induxit, nisi leuemus oculos nostros in cœlum, & dicere possimus; Dominus solus Dux meus fuit, quoniam iuxta Apostolum sperandum est, eum qui dedit velle, daturum etiam perficere, & confirmaturum vsque in finem. Ex quo colligitur, eum qui dirigit in hac electione, debere ipsum quoque suo modo indifferenter esse, vt fideliter peragat opus, quod ei commissum, & creditum est, idque tantum respiciat & cupiat, vt Dei voluntas, & beneplacitum compleatur, nihil apponens de suo spiritu proprio. hoc enim est immittere falcem in messem Dei, & præterea posset aliquando præbere materiam tentationum exercitanti, quia maneret semper aperta dæmoni hæc porta, suggerendi quod hominis instinctu ad religionē inductus esset.

Per-

Peruadeat autem sibi illud tutum fore, ac sine periculo, quod indagauerit iuxta regulas sanæ electionis. Tantum diligens fit in subleuando, ac dirigendo quem Dominus eius curæ ac fidei commisit. Vigilet in detegendis fraudibus, & paralogismis Dæmonis, quoniam ex falsis principiis, qualia ille suggeret, sequetur non nisi falsa conclusio. Animaduertat etiam contingere sæpe, ut quis ingrediatur in electionem cum optima dispositione, & tamen in ipso articulo eligendi insurgat in ipso aliquis sinister affectus, qui omnia perturbet, & suffocet bonum semen, & ideo cautus sit, & industrius ad hæc omnia tum prouidenda, tum præcauenda.

CIRCA TERTIVM, illud certum est, rem omnem, quæ sub electionem cadat, oportere esse bonam, siue sit negotium aliquod particulare, siue status totius vitæ. Electio autem status versatur circa duo, sit ne manendum in præceptis, an progrediendum ad consilia: si consilia sequenda, num in Religione, an extra eam: Quanquam enim vix iam extra religionem seruari possunt, tamē

potest esse talis natura, ut non sit valde idonea ad communitatem vitæ, & obedientiam, & tamen possit seruare paupertatem & castitatem. Tertio, si in Religione, restat etiam in particulari quis ordo eligendus, quia alios vocat Dominus ad maiorem solitudinem, alios ad iuuandos proximos, & ipsa naturalis complexio vel corporis, vel etiam animæ alia alij instituto aptior est. Quarto, electa peculiari religione, deliberatur etiam de tempore, & de modo id exequendi.

In eligenda hac autem vel illa religione, cauendum est; primo, ne eligatur aliqua iam corrupta, vel in qua non vigeat obseruantia. secundo, inter illas ipsas in quibus viget obseruantia, præferenda est ea, cuius institutum sit perfectius, in quo diiudicando est optima doctrina sancti Thomæ 2. 2. quæst. 188. art. 6. & habenda est maxime ratio personæ, non solum iuxta vires & propensionem, sed etiam iuxta dotes, & talenta, quæ habet propter maius Dei obsequium. In tempore autem exequendi diuinam vocationem est interdum peculiar-

culiaris difficultas, quoniam in his quæ repugnant sensui, solet humana infirmitas procrastinari quantum potest, & causas morarum innectere, seque ipsam decipere, quærendo rationes differendi. Quare optimum est, hanc ipsam difficultatem profligare in exercitiis, & cogitare quod ait sanctus Ambrosius, Nescit tardè molimina Spiritus sancti gratia. Imitanda est etiam promptitudo Apostolorum relictis statim retibus, & patre: valetque illa ratio, Si aliquando, cur non modo? & si non modo, fortasse nunquam. Nunc enim recens est Dei motio, & eius auxilium, postea vero facile fieri potest, & fit quotidie, ut refrigescat hic spiritus, & sic multo difficilius erit resistere pugne carnis, & diaboli. Et hæc de electione consiliorum.

Si quis vero eligat seruare præcepta, restat adhuc consultandum, in quo statu, aut in qua ratione viuendi ea seruet, quæ singula discutienda sunt, ut eo melius, & cum maiori luce vita instituat.

Denique in aliis particularibus negociis,

gotiis, vt in suscipienda aliqua re, vel non suscipienda, vtendum est his iisdem regulis, sumendo scilicet eam partem ipsarum quæ sufficit, pro qualitate rei. Modus autem, seu regula etiam in his omnibus particularibus actionibus, est omnia metiri ex Dei honore, nullo habito respectu ad proprias commoditates, maxime temporales, vt intentio semper in Deum recta sit, nec inflectatur ob aliquid terrenum.

CIRCA QUARTVM, declaranda sunt tantum tria tempora electionis faciendæ, quæ habentur in libro Exercitiorum: nam his bene cognitis, nihil ferè aliud desiderari posse videtur.

Sed de primo modo pauca sunt dicenda, cum scilicet adeo clare constat de Dei voluntate, vt ne dubitari quidem de ea possit, pro cuius exemplo ponitur vocatio Matthæi, & Pauli. Et quamuis iam non contingant eiusmodi vocationes ita miraculosæ, tamen & legimus, & videmus quasdam, quæ quodammodo ad eas videntur accedere tanta claritate, & satisfactione spiritus, tamq; certa illustratione diuinæ voluntatis,

tatis, vt ne in has quidem videatur cadere posse dubitatio. Sed hic modus nimis extraordinarius est, nec cadit sub regulam: & ideo nec à Deo petendus, aut expectandus est, & ob hanc etiam causam, cum tam rarus sit, non multum est in eo insistendum, & tantum obiter declarandus ei qui facit exercitia.

Secundus igitur modus est magis ordinarius per inspirationes, & motiones internas in voluntate, easque tam efficaces, vt sine vlllo intellectus discursu, aut fere nullo, voluntas feratur ad Dei seruitutem, & ad perfectionem.

Tertius modus procedit per viam intellectus, nempe ratiocinãdo, & ponderando rationes pro vna, & pro altera parte, & demum eligendo id, quod omnibus perpensis melius iudicatur. Itaque etiamsi hæ duæ potentia animæ ita coniunctæ sint, vt vna sine altera in eligendo operari non possit, est tamen hæc differentia, quòd in priori modo voluntas præcedit, intellectus vero sequitur, & ab ea trahitur sine vlllo suo discursu, aut cunctatione, in posteriori autem præcedit intellectus ipse,

tamque multas rationes voluntati proponit, vt eam extimulet, & impellat in eam partem, quam iudicat meliorem. Et quidem hoc supposito, quod motio illa fit immediate à Deo, sine dubio hic modus excellentior est, & altior, quia etiam Aristoteles, vt refert S. Thom. ita ait, illis qui mouentur secundum instinctum diuinum, non expedire consiliari secundum rationem humanam, quia mouentur à meliori principio, quam sit humana ratio. Sed posterior via nempe per ratiocinationem, & discursum, est securior & tutior.

Pro notitia aut prioris declarandum est exercēti se, quid sit cōsolatio & quid desolatio, de qua vtraq; agitur in tertia, & quarta regula discernēdi spiritus. Hęc autem consolatio non est habitus, sed veluti spiritualis passio data supernaturaliter, cuius natura est, vt dum præsens est, facile exercentur actus virtutis, immo cum delectatione & gustu, & cū inflammatione affectus: contra vero facit, vt opera carnis desipiant, & insua-ua videantur. Eius partes, vel modi varij sunt, vt pax, & quies quædam interior,

terior, gaudium spirituale, lumen, & clarior cognitio rerum diuinarum, lacrymæ, mentis eleuatio in Deum, spes in Deo fixa, sensus rerum æternarum, conuersio ad cœlestia, calor sancti amoris, & si qui sunt similes alij effectus, vel affectus, qui sunt omnes à spiritu bono. Desolatio contra est tristitia, perturbatio animi, spes in rebus, vel personis humanis, amor rerum inferiorum, ariditas, depressio, & euagatio mentis in res huius mundi, quæ sunt omnia à spiritu malo.

Hoc igitur posito, ad cognoscendum vtra ex duabus partibus, de quibus cōsultatur, magis placeat Deo, debet homo in se ipso notare, & animaduertere, quando sentit consolationem, ad quam partem eum inclinet consolatio, & tranquillitas animæ, & cōtra desolatio, cum eam sentit, ad quam partem eum magis inclinet. Et cum his temporibus contrariis videat se moueri ad contrarios effectus, debet pro certo habere, nasci id ex principiis contrariis. Proprium enim est spiritus mali, inuadere animã tempore desolationis, eamque obrue-

re pusillanimitate, & tristitia, & torpore; contra vero proprium est boni spiritus, afferre animæ lætitiā, & tempore lætitiæ cum ea tractare, & in eam influere. Vterque enim dat ex eo quod habet, & quo abundat, vt constat ex regulis discretionis spirituum, præsertim quæ huic secundæ hebdomadæ conueniunt, quæ valde opportunæ sunt hoc tempore & sine illis ferè ambulabitur in tenebris. Est etiam alter modus, & praxis huius rei, quam ponit P. N. Ignatius illa similitudine eius qui præsentat Principi suo genus aliquod cibi, vt exploret quàm ei arrideat. Sic anima cum profunda humilitate, & feruenti amore, ac desiderio gratificandi Deo, offerat ei diuersis temporibus modo vnam modo alteram rem, obseruans quænam ex illis à Deo magis accipiatur, & admittatur, dicens semper, Domine quid me vis facere? Quod non solum ore, aut leuiori mentis affectu, sed toto corde, & multis cordibus, si tot haberet, ei dicendum, & sentiendum est.

Porro inter alia indicia diuinæ voluntatis

Iuniorum vocantis ad statum perfectiorem, illud est optimum, si anima sentit sibi promitti tantum pecuniæ spiritualis, quantum necesse sit ad ædificandam hanc turrim Euangelicæ perfectionis, id est si sentit labores huius vitæ, qui aliis ita graues videntur, & ipsimet antea ita videri solebant, nunc leniores, & faciliores reddi, sic, vt voluntaria paupertas, vel abnegatio propriæ voluntatis, vel castitatis obseruantia, & reliquarum virtutum exercitatio, iam non adeo grauis ei videatur, vt de se ipso scribit S. August. in libris Confess. Secundum est indicium, si hæc cogitationes pergunt semper mouere ad bonum. Satanas enim licet ab initio dissimulet, in progressu tamen non potest diu se celare, quin incipiat depromere suum venenum. Denique de eiusmodi signis boni, vel mali spiritus, optime, & valde dilucide agitur in regulis discretionis spirituum posterioribus lib. Exercitiorum, agit etiam Gerson in libro de probatione spirituum, & Bonauentura de processu relig. capite 18.

Atque hæc hæctenus de secundo modo electionis : in quo si ita constet de diuina voluntate, vt anima planè confirmetur, & stabiliatur, nec desideret maiorem certitudinem, potest hic conuiescere; sin vero non sufficiat, poterit progredi ad tertium modū. Hic autem bipertitus est; nam in prima parte sunt sex illa puncta, in secunda quatuor. Si ergo in priori non fiat electio, veniendum est ad posteriorem, qui est vltimus modus, qui in hac materia tradi possit. Pro hoc autem modo, sicut etiam omni tempore, quo durat electio, requiritur tranquillitas animæ, quoniam tempore turbationis non est locus electionis, cum scriptum sit Eccles. 2. Ne festines in tempore obductionis. Quare qui hanc tranquillitatem in se non sentiret, satius esset vt progrediatur in meditationibus, donec tempestas deferueat, & redeat serenitas, quoniam dum turbida est aqua, nihil in ea perspicitur potest. Supposita ergo hac tranquillitate, proponenda sunt ex vna parte commoda, ex altera parte incommoda prouenientia ex ea re, de qua agitur,

igitur, & singula bene æstimanda, & examinanda, vt videatur quænam præponderent. Tantum illud obseruandum, & actuandum hic, quod supra attigimus, nempe has rationes, quæ ad deliberationem adhibentur, debere omnes proficisci ex illo principio diuini obsequij, nec admittendos esse in hac consultatione respectus humanos, aut terrenas cogitationes. Notandum est etiam quod hic tertius modus non solum tunc adhibendus est, cum in secundo modo nihil conclusum est, sed etiam si facta sit electio, confert ad eam magis confirmandam & stabiliendam. Si enim anima certa esset, quod illa motio secundi modi esset à Deo, sine dubio nihil ei esset amplius requirendum, sed quia Angelus satanæ transfiguratur se aliquando in Angelum lucis, ideo hæc generalis regula esse debet; valde periculosum esse, cum homo vult se gubernare tantum per motus voluntatis, & sensus quosdam interiores, non adhibendo considerationem debitam. Et ideo probatio & examen fieri debet per lumen, quia vt dicit Apostolus, omne quod

manifestatur, lumen est. Hoc autem lumen post lumen fidei est etiam ipsa humana ratio, adiuta tamen, & illuminata lumine fidei, quæ ipsa quoque à Deo est, & non potest vnum repugnare alteri, quia necessarium est vt verum vero consonum sit. Itaque hoc etiam signum est spiritus mali, quando refugit hoc examen, quia amat tenebras, & non vult venire ad lucem, vt non arguantur opera eius. Hanc igitur ob causam hic modus eligendi securior est, quia ratio fide illuminata, & Ecclesiæ Catholicæ doctrina instructa, suo officio fungitur, & cum totas vires suas, & quicquid potest exponat in inquirenda Dei voluntate, fideliter facit quod in ipsa est. Si vero ad has rationes adiungatur etiam experientia, quam quis habeat suæ infirmitatis, vt manifeste sentiat salutem suam in sæculo exponi magno discrimini, non est dubium, quin securius etiam res procedat. Quòd si præterea rationes istæ confirmentur per aliqua signa secundi modi, quæ superius diximus, nempe pacis consolationis, aut gustus, tum vero anima maiorem

iorem etiam satisfactionem, & claritatem accipit.

Quæret aliquis, quid faciendum sit, si forte contingat, vt secundo tempore in aliquam rem inclinemur, tertio vero tempore in alteram ei contrariam, vel dissimilem. Respondemus, esse diligenter rem examinandam per regulas discernendi spiritus, & per rectam rationem, & æstimandum pondus rerum mouentium vtroque modo. Quòd si constaret clare, quòd ratio astipulatur electioni tertij temporis, securius est eam sequi, quia non est certum, an motio illa secundi temporis sit à Deo, & tunc maxime cum ratio aliud suadet. Contra vero si rationes, quæ tertio tempore mouent, essent debiles, motiones autem secundi temporis bene examinatæ iuxta regulas videntur esse à Deo, & recta ratio eis non repugnat, tota electio secundi temporis est præferenda. licet enim prius clare non constaret per eam de Dei voluntate, tamen rebus melius agitatis, & discussis, accedente rationis testimonio potest fieri vt constet.

RE-

RESTAT NVNC VLTIMVM, nempe tota praxis, & ordo proponendi electionem, & manuducendi eum, qui facit exercitia.

In primis igitur hoc valde notandum est, quod etiam supra indicauimus, iam tum ab initio huius secundæ hebdomadæ incipere disponi animam per meditationem illam de Regno Christi, quæ mentem erigit à terrenis & fluxis, ad Saluatoris imitationem desiderandam, quæ quidem dispositio alenda est semper deinceps in eo qui se exercet, excitando eum, & dirigendo ad id quod perfectius est, per reliquas meditationes, vt Natiuitatis, Circumcisionis, & alias, in quibus ita instruendus est, vt concipiat desiderium assimilandi se filio Dei, & præterea quam maximam possit erga eum gratitudinem, qui tanta nobis dedit, & tanta pro nobis fecit.

Deinde, quarto vel quinto die inchoantur meditationes electionis per illud exercitium pueri Iesu, cum remansit in templo, in quo, vt dicitur in libro exercitiorum, cœpit dare exemplum huius Euangelicæ perfectionis, quan-

quando patre putatiuo, & naturali matre relictis, voluit occupari in iis quæ æterni patris essent.

Igitur ad disponendam animam electioni faciendæ, post hanc meditationem datur primo exercitium duorum vexillorum, deinde eodem die meditatio de tribus hominum classibus, quæ ad hoc tendit, vt iuxta eas exercitans se examinet, & cognoscat affectum suum erga res mundanas, & si in prima, vel secunda classe se deprehenderit, conetur sibi vim facere, vt se transferat in tertiam.

Ad maiorem autem intelligentiam harum trium classium, notandum est hoc in omnibus supponi, modum illū, quo pecunia illa acquisita est, non esse illicitum, ita vt obliget ad restitutionem. Nam alioquin non posset homo indifferens esse ad eam retinendam, vel relinquendam; quod tamen dicitur in tertia classe. Est ergo hic modus, vt quando v. g. aliquis ex nimio studio lucri, vel ex aliquo alio affectu humano, & vitioso negociatur. Secundo notandum, primam & secundam classem ita  
inter

inter se differre, quod vtraque habet, quidem voluntatem quandam infirmam, & remissam exuendi affectum ad rem illam, sed prima classis nulla unquam adhibet media, nec cogitat de mediis, secunda vero aliquid amplius facit, quia adhibet quidem aliqua media, sed quæ ipsi placent, nō autem iuxta Dei voluntatem, ac beneplacitum, & ideo videtur sibi parata omnia alia facere, præter illud, vt priuetur re illa quam amat. tertia porro ad hoc etiam parata est, si Deo ita placeat, idque tantum inquirat an placeat. Et sic patet totam hanc meditationem eo tendere, vt ostendat animæ quam turpe, & peruersum fit, si non solum exuere nolit inordinatas cupiditates, sed si velit quidem eas exuere, sed eo modo velit, quo ipsi libeat, & se non resignat in manibus Dei. Ex quo apparet illam esse voluntatem admodum debilem, quia vere vult, & non vult. Vnde quia res hæc tanti momenti est, præsertim ad disponendam animam electioni iam vicinæ, posset etiam exercitans ad maiorem claritatem, præter hanc, similitudinem  
trium

trium mercatorum, effingere sibi alias similitudines eiusdem tenoris, vt v. g. si essent tres ægroti, qui sanari quidem omnes cupiunt, sed primus nolit adhibere medicinas vllas propter earum amaritudinem, nec abscissionem propter dolorem; secundus velit quidem adhibere, sed quas ipse probet, ac iudicet, non eas quæ aptæ sunt eius morbo, vt v. g. si nollet abstinere à vino, aut similibus. tertius denique se totum medico permittat, vt & dietam imperet, & vrat, & fecet ipsa etiam membra si opus sit.

Porro simul cum his duabus meditationibus, quas diximus, nēpe de duobus vexillis, & de tribus classibus, vel si ita melius videatur sequenti die, post meditationem de transitu Christi à Nazareth, & de eius baptismo, proponuntur exercitanti tres gradus humilitatis, vt, quemadmodum dicitur in libro Exercitiorum, toto die eos animo verset: simul tamen vnum, vel duo mysteria vitæ Christi eodem die, sicut in reliquis diebus, meditanda sunt. Nam hi tres modi non dantur pro certa hora

hora alicuius meditationis, cum non contineant nisi vnum punctum præcipuum, scilicet desiderium attingendi tertium illum gradū humilitatis, quod toto die mente reuoluendum est extra meditationem; immo etiam in meditatione opportuno tempore, adhibito triplici illo colloquio de vexillis, vt ibidem dicitur.

His peractis accedendum iam propius est ad electionem, & in primis declarandum præludium electionū, quod fere coincidit cum fundamento posito ante exercitia, & ideo, qui bene illud meditatus fuerit, nullam in hoc habebit difficultatem. Interim Instructor exploret voluntatem exercentis se, an habeat indifferentiam, de cuius necessitate supra locuti sumus, & si magis propendere ad imperfectiorem statum animaduernerit, explicet ei illud notabile, quod est in exercitiis post tres classes, vt scilicet qui sentit affectum repugnantem paupertati reali, petat à Deo, vt ipsum potius inclinet in illam partem. Cuius ratio est, quia virga incurua flectenda est in contrariam partem, vt  
dein.

deinde manens in medio, fiat recta: quod præsertim locum habet in hac materia, cum illa pars sit securior, & hoc nihil impediat vel Dei voluntatem, vel libertatem nostram. Hoc ergo supposito, pergendum est in meditationibus mysteriorum Christi, quæ sunt in libro Exercitiorum, & simul vacandum electioni: ad quam dirigendam, dandi sunt tres illi modi recte eligendi voce vel scripto, vt magis videbitur Instru-ctori.

Electio autem ita peragenda est, non vt exercitans meditetur tres illos modos toto tēpore meditationis, sed post peractam vnamquamque meditationem, vel in aliqua eius parte, cum animus iam quietus est, tunc tempus proprium est agendi, & ratiocinandi circa rem propositam. Et ideo diligenter curandum est, vt meditationes, quemadmodum diximus, de Christi vita diligenter fiant suo tempore. Nam si quis omisis suis meditationibus vellet se totum dare cogitatioi de electione status, non bene faceret, idq; ei damnum afferret, quia per meditationes anima  
cor-

corroboratur, & illuminatur, & eleuatur à terrenis, vnde fit aptior ad Dei voluntatem, & cognoscendam, & amplectendam, & ad superanda omnia impedimenta; & contra, si cessaret à meditando, obscurior fieret, & infirmior. Quare, vt dictum est, dandum est suum tempus meditationi diuinarum rerum, quæ pro varietate mysteriorum occurrunt, & suum deinde tempus electioni, ne si anima tota occupetur in hoc negotio, hæc vna cogitatio ex fugat, & exhauriat quodammodo succum & floré deuotionis, & ita reddatur languidior.

Quod si adhuc magis in particulari queratur, quomodo hoc faciendum sit; dicendum, quod si in secundo modo eligendi versetur, debet qui deliberat, sine vlla sua ratiocinatione, aut discursu adhibito, dum facit meditationem, aut colloquia, & in summa dum constitutus est ante Deum, proponere oculis mentis suæ viam consiliorum, & obseruare an sentiat in anima sua motus aliquos cōsolationis, aut desolationis. Deinde proponere sibi *nam mandatorū*, & hoc idē circa eam obseruare. Nec est ad

ad

ad hoc necessaria particularis meditatio, vt paulo ante dictum est, sed sufficit hoc facere dum versatur in meditationibus, & orationibus consuetis. Et hoc idem faciat extra tempus meditationis proponendo hoc modo dicto, & obseruando motus prædictos; nihil discurrendo per se, sed tantum audiendo vocem Domini, & se ad eam audiendam, & ad motum illum accipiendum disponendo quantum poterit; maxime renouando sæpe resignationem, & desiderium cognoscendi diuinum beneplacitum, & hoc semper curando, vt cesset omnis propria voluntas, aut inclinatio. Cum autem venerit Instructor, exigat ab eo rationem huiusmodi motionum, & si boni vel mali spiritus signa deprehendat, vtatur regulis de discernendis spiritibus, sed iis præcipue, quæ secundæ hebdomadæ conueniunt, & declaret ei, quantum satis esse iudicabit ad ipsum dirigendum, vel erigendum si opus fuerit. Et si bene procedere hac via videbit, alia meditatione proposita hortetur, vt eandem viam teneat circa electionem pro-

propositam, vt experiatur an durent eadem motiones, an alia contraria succedant. quod si contraria occurrerint, conetur discernere per prædictas regulas, quæ sint bonæ, quæ malæ. Si hoc modo secundi temporis non conficitur electio, quia qui exercetur nullam notatu dignam motionem in se sentit, vel sentit in vtramque partem, adhibendi sunt modi tertij temporis, prior, & posterior, qui ei declarandi erunt, vt cum priori modo aliquid constituerit, idem deinde expendat posteriori, & si idem resultet ex vtroque, id bonum signum est bonæ electionis. Hoc autem tertio tempore poterit dari vna tantum meditatio ex iis, quæ secunda hebdomada proponuntur cum sua repetitione, vt reliquum tempus impendatur electioni, idque videtur innui in libro Exercitiorum per exemplum cōtemplationis baptismi, quæ ponitur quinta die. Quanquam cum hoc non præcipiatur, credi potest, quod permittitur Instructori, vtynam vel duas in die det meditationes, vt viderit exercitanti magis profuturum, pro difficultate  
quam

quam sentiat, & prout indigeat tempore ad faciendam hanc discussionem. Monendus etiam erit, vt notet scripto rationes, quæ se offerunt pro vtraque parte, idque seorsim. Nam rationes omnes cuiusque partis simul collectæ magis veritatem ostendunt, & maiorem vim habent ad mouendum. Has vero cum Instructore conferre debet, vt ab eo melius dirigi possit.

Porro illud etiam cauendum Instructori, ne in hoc negotio per se tam difficili, & laborioso nimis obruat exercitantem, nec semper eum stimulet, & fatiget; quin potius sinendus est aliquando respirare, ne semper affligatur, aut absorbeatur tristitia, aut tædio, & desperatione abiiciat seipsum, quod tunc maxime metuendum est, cum præter propriam infirmitatem, & repugnantiam carnis, accedunt etiam dæmonum impugnationes. difficile est enim releuare eiusmodi cor, cum semel conciderit. Immo vero, etiamsi quis cerneretur minus prompte respondere diuinæ voluntati, nec se vincere, vt deberet, sustinendus tamen patienter esset, &

F

ex-

expectandum, vt paulatim, & quasi pedetentim superet obices illi oppositos; & in hoc etiam imitandus mos diuinae bonitatis, cui cooperamur, quæ omnia suauiter disponit, & longanimiter expectat animæ moras in veniendo ad eum.

Denique hoc etiam aduertendum, quicquid eliget secundo, vel tertio tempore, ne votum vllum emittat, vt dicitur annotat. decimaquarta, & præsertim in secundo tempore. Sæpe enim in illo calore, vel consolatione fiunt vota, quæ deinde displicent: & hoc præsertim seruandum cum iis, qui natura sunt feruenti & præcipiti, vel parum stabili. Sed tamen si electio facta esset maturo consilio, vt cum magna claritate, & iudiciis haud obscuris diuinæ vocationis, præsertim si ætas, aut natura hominis non esset suspecta, & hic suam electionem voto firmare cuperet, vt se melius muniret contra oppugnationes carnis, & mundi, & Satanæ, non potest Instructor nec debet eius deuotionem impedire, sicut nec ad id vlla ratione impellere.

Vlti-

Vltimum est in hac electione id, quod in libello exercitiorum ponitur in vltimo puncto, vt homo post conclusam electionem, ad orationem se conferat. Quo tempore si senserit, mentem suam confirmari in electione iam facta, sentiendo in se motiones aliquas, vel illustrationes desuper immissas, ita vt Deus approbare videatur, quod factum est, & promittere vires ad exequendum, id est optimū indicium, & haberi debet tāquam sigillum totius electionis. Si vero motiones, vel affectus, vel illustrationes intellectus eiusmodi essent, quæ infirmarent electionem factam, & examinatae iuxta regulas suprapositas, viderentur à malo spiritu, vel saltem essent dubiæ, non est mutanda electio. Si autem clare appareret esse à bono spiritu, signum est discursum non fuisse bonum, & electionem denuo faciendam. Quod si in hac oratione nihil in vtramuis partem notabile accideret, nec in affectu, nec in intellectu, & voluntas eligentis in suo proposito perseuerat, non est electio indubium reuocanda, sed ita putandum.

est voluisse Deum per discursum rationis voluntatem suam inueniri.

Cæterum illud quoque interdum contingere solet, vt exercitans hallucinetur in electione facienda, & licet Deus illum vocet ad vitam perfectiorem, ipse tamen vel propter dæmonis deceptionem, vel propter propriam infirmitatem imperfectiorem eligat, idque à Spiritu sancto esse putet, nec ab eo dimoueri possit. Tunc igitur prudentiæ est, vt Instructor non multum reluctetur, quod frustra faceret, sed neque ex altera parte confirmet electionem factam, ac potius ostendat sibi non valde satisfacisse, sed sperare quod progressu temporis Dominus ei clarius indicabit voluntatem suam, & sic eum relinquat aliquantum dubium, & incertum de tali electione, deinde etiam instruat quomodo disponere se debeat, ne aditum claudat diuinæ luci. Sæpe enim experientia monstrauit, quosdam, qui in ipso conflictu exercitiorum succubuerant, deinde extra exercitia commodius veritatem agnouisse, idque ex eiusdem principiis, quæ hauserant in ipsis  
exer-

exercitiis; siue quia dæmon acrius oppugnat in illo articulo electionis; siue quod natura ipsa, præsertim in iis qui timidiores sunt & pusillanimes, ut in illa quasi agonia quodammodo opprimitur & suffocatur, ita cū deinde quodammodo respirat, est melius disposita ad ratiocinandum, & percipiendum lumen Dei; siue denique, quia experientia deinde cognouerunt, se non eam vitam posse in sæculo tenere, quam fortasse in exercitiis vel ipsi sibi finxerant, vel eis dæmon persuaferat.

*De iis qui iam statum habent.*

## CAPVT XVI.

**P**OST TRACTATIONEM de electione ponitur à nostro Patre methodus quædam de emendatione, seu reformatione vitæ: quæ doctrina maximi momenti est pro iis, qui iam sunt in statu immutabili, vel saltem quos Deus non vocat ad mutationem status. Per hanc enim reformationem tolluntur multi abusus, qui etiamsi non sint peccata, saltem sunt origo multorum

malorum. Hac vero doctrina id agitur, ut multi qui iam uxorem, & familiam habent, licet in sæculo maneant, suo tamen modo perfectionem sectentur, ad quam nos quoque inuitare, & perducere eos debemus ex vocatione nostra; itaque passim iubent Constitutiones nostræ. Nec est dubium, quin si proximos iuuare conaremur, ac dirigere ad hanc formulam, quæ hic expressa est, valde insignis fructus sequeretur. Itaque hoc omnibus operariis Societatis valde commendatum esse deberet.

Cum his igitur hunc modum tenere oportet, ut præter exercitia ordinaria de mysteriis vitæ Christi, dentur etiam illa de duobus vexillis, & tribus hominum classibus, immo etiam præludium electionum. Hæc enim licet non adeo necessaria sint, ut iis qui de toto vitæ statu deliberaturi sunt, non potest tamen dubitari, quin valde sint utilia, ut animentur ad eam perfectionem, cuius ipsorum saltem status, ac conditio est capax. Cæterum secundus modus eligendi non valde ad hoc negotium

gotium pertinet, sed potius tertius modus, eiusque membrum vtrumque. Res autem instituenda ita est, vt singula puncta discutiantur v. g. de familia, vel de expensis, & post deliberationem factam de vno puncto, transeat ad aliud, in singulis autem maius vel minus tempus insumatur, vt fuerit negotij grauitas, vel difficultas. Aliquando enim vna hora, aut etiam plures in vno puncto insumendæ erunt, aliquando autem plura puncta in vna hora concludentur.

*De tertia hebdomada.*

## CAPVT XVII.

**I**N TERTIA HEBDOMADA stabilitur, & confirmatur electio vitæ melioris iam facta, & voluntas seruiendi Deo, pposito tanto & tali exemplo, nempe passione Domini & Saluatoris nostri. In ea enim omnes eius virtutes multo insignius, atque excellentius elucent, & efficacius nos inuitant ad sui imitationem. Itaque magnus hic thesaurus reconditus est; vnde videmus sanctos omnes in

F 4

hac

hac potissimum parte se exercuisse, ut apparet ex libris, quos scriptos reliquerunt. Et ideo in hoc etiam oportet exercitantem diligenter instrui, quoniam hic esse deberet ordinarius animæ cibus.

ORDO ET DISCURSUS harum meditationum est, idē qui in præterita hebdomada, nempe intuendo personas, dicta & opera. Debet tamen, iis præsertim qui non adeo sunt exercitati, aperiari via in hac materia per illa puncta, quæ communiter tradi solent, quis patiatur, quid patiatur, à quibus, & propter quos. In compositione loci debet qui meditatū ita se constituere, quasi præsens esset mysterio illi dum ageretur, & quidem ac si gestum esset propter se solum, iuxta formam illam Apostoli, Qui dilexit me, & tradidit semetipsum pro me. Itaque debet anima ita se respicere, quasi ipsa causa fuerit tantorum dolorum, & ignominiarum, quas Dei filius perpeffus est: deinde videre, quidquid bonorum spiritualium, quidquid gratiæ, & quòd ab æternis malis liberata sit, quòd æterna bona se consecuturam

turam speret, hæc omnia ex Christi meritis sibi prouenisse. Immo etiam considerare, Christum dum illa pateretur, habuisse ante oculos & nos, & nostra peccata in particulari omnia, & pro iis orasse, eorumque remissionem, & gratiam nobis impetrasse.

QVAMQVAM autem affectus compassionis est valde bonus, debetque & peti cum instantia, & desiderari cum humilitate, & excipi cum gratia, debent tamen simul etiam curari alij affectus, qui sunt vtiliores ad profectum nostrum spiritualem.

Primus autem est, quanta res sit offendere Deum, quando ad satisfaciendum ei diuina sapientia dignum putauit adhibere ipsum filij sui sanguinem, & vitam; ex quo etiam nascitur summum odium peccati, quod præsertim ab illa iustitia tam seueris pœnis vindicetur. quia si hoc in viridi, quid in arido?

Secundo cognoscenda, & veneranda est bonitas, & sapientia Dei infinita, quæ tam aptum medium inuenit, vt hominum corda amore suo liquefacta

ad se attraheret, iuxta Apostolum; Commendat Deus charitatem suam in nobis, quoniam cum inimici essemus, &c.

Tertio hic etiam confirmatur spes nostra, quia, ut ait S. August. qui dedit quod plus est, nempe unigeniti sui sanguinem, dabit & gloriam æternam, quæ minus est sine dubio. Et ideo hic Christi sanguis tenendus est ut arrha, & pignus tum diuini amoris, tum futuræ beatitudinis.

Quarto & omnium maxime inflammatur amor in Deum, consideratione tantæ bonitatis, & tanti beneficii nobis dati, & dati tali modo.

Quinto sic etiam animantur omnes ad perfectam imitationem, ut ait S. Petrus; Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, ut sequamini vestigia eius. Turpe enim esset, & intolerabile, cum ille ut nos pro nostra ipsorum salute doceret, non dedignatus sit tam humilia perpeti, si nos, quorum salus agitur, recusemus.

Denique potest etiam & debet concipi magnus zelus animarum, quas videlicet

delicet Deus tanti æstimauit, & tanto affectu amauit, & tam magno pretio emit.

IUVAT etiam habere in promptu hac hebdomada aliquas sententias sacrae scripturae, ad Domini passionem pertinentes ex psalmis, vel ex prophetis, & maxime ex Isaia, vel ex Euangeliis, aut ex epistolis Pauli, quæ vel magnitudinem dolorum, ac cruciatuum Christi Domini indicent, vel eius bonitatem, aut effectus mirabiles in hominum reparatione, quæ extra meditationem valde proderunt ad cor excitandum, & etiam ad tollendam nescio quam satietatem, quæ subrepere solet ex continuatione earundem rerum. Hæc autem loca scripturae poterit Instructor colligere, vel ab alio iam collecta suppeditare; sunt enim multa, & passim occurrunt.

CAETERA, quæ ad hanc hebdomadam pertinent, scripta sunt in libro exercitiorum clare & distincte in meditationibus, & additionibus. In particulari autem quæ in fine huius hebdomadæ traduntur de regulis ad victum temperandum, non est quod scripta detur, sed verbo

tantum explicentur, tum ob alias causas, tum quia non omnibus eodem modo proponendæ sunt, sed adhibita discretione pro cuiusque complexione, & viribus tam corporis, quàm animi. Notandum etiam quòd hæ regulæ non solum proponi debêt hac hebdomada, sed antea etiam aliquo opportuno tempore: saltem, si tamen prius factum non est, hic declarentur. Fortasse enim in hunc locum dilatæ sunt, ne prioribus hebdomadis nimis oneraretur is, qui in exercitiis versatur, tot documentis extra ipsas meditationes. In hac autem hebdomada multo pauciora sunt eiusmodi documenta, & sic magis vacabit Instructori ea explicare. Expedi enim vt semper aliquid noui afferat, cum inuisit exercitantem.

*De quarta hebdomada.*

CAPVT XVIII.

**Q**VARTA HEBDOMADA videtur respondere viæ vnitiuæ: tota enim exercetur in amore Dei, & desiderio æternitatis, cuius tanquã exemplar proponi-

ponitur resurrectio Christi, eaque gaudia, quæ etiam in hoc mundo eam consecuta sunt. Possent etiam hic addi aliquæ meditationes de gloria Paradisi, & de futura iustorum felicitate, cuius pignus accepimus in hoc mysterio resurrectionis Christi, quia iuxta Apostolum, Deus nos etiam conresuscitavit, & confedere fecit cum illo. Quare eo magis excitari debemus ad contemnenda terrena, & cœlestia appetenda, iuxta illud eiusdem, Si consurrexistis cum Christo, quæ sursum sunt quærite, quæ sursum sunt sapite, &c.

EXERCITIVM de amore Dei est valde aptum ad amorem nostrum in Deum excitandum, & continet quatuor puncta fœcundissima, & quæ magnam materiam suppeditant ad meditandum. Potest autem duobus modis fieri. Primo iisdem diebus cum aliis mysteriis resurrectionis, ita vt secundo die, postquam cœpta sint mysteria resurrectionis, incipiatur etiam hæc meditatio de amando Deo, eique quotidie vna, aut altera hora tribuatur distincta à meditatione illorum mysteriorum. Al-

ter modus est, vt absoluantur prius omnia illa myſteria, & deinde integer dies, aut duo dies huic vni meditationi aſſignetur. Eſt autē bene notandum, & declarandum exercitanti, quod in eo dicitur, amorem magis pendere ex operibus, quam ex verbis, & conſiſtere in mutua quadam facultatum, & omnium rerum communicatione. Per hoc enim intelligere debet non ſufficere ſibi teneriorem quendam affectum, quem in ſe ſentiat, neque eo contentum eſſe debere. Verum eſt enim quod ait S. Gregorius; Probatio amoris, exhibitio eſt operis, & amor vbi eſt, magna operatur, & vbi operari renuit, amor non eſt. Nec aliud occurrit circa hanc quartam hebdomadam.

*De tribus Modis orandi.*

## CAPVT XIX.

**P**OST EXERCITIA adduntur aliqua documenta aptiſſima, & valde vtilia profectui ſpiritali. Primo autem loco ponuntur tres modi orandi, non vt omnes, qui iam exercitia peregerint, in

in eis exerceanur, nam hoc non necessarium est, sed ponuntur ad complementum doctrinæ, & propter rudiores, & minus capaces, qui scilicet non ita possunt habere perpetuos discursus in oratione, vt diutius hæreant in vna materia. Vnde in Const. part. 7. cap. 4. I. F. dicitur, exercitia plena non nisi paucis; primam hebdomadam, cum his tribus modis orandi, pluribus communicari posse.

PRIMVS ERGO MODVS est, discurrendo circa præcepta Dei aut Ecclesiæ, & circa septem peccata capitalia, & tres potentias animæ, & quinque sensus, & hoc non tam speculatiuè, quàm practicè. v. g. cogitando in præceptis, quomodo male ea seruauerit, & proponendo in posterum melius seruare, & sic de reliquis.

Si vero hæ materiæ paulo altius eleuandæ essent, & exercitans capacior esset, hic modus præscribi posset.

In præceptis cōsideretur, primo præceptum ipsum in se, quàm sit bonum, & iustum, & sanctum. Secundo, quã utilis eius obseruãtia. Tertio, quomodo antea obser-

obseruatum sit, & si bene fit obseruatum, agendo gratias Deo; sin contra, dolendo, & petendo veniam. quarto proponendo in posterum perfectam, & exactam obseruantiam, & petendo ad hoc gratiam per colloquium. Quo finito, si non expleta sit hora, transeat ad aliud præceptum eodem ordine.

In peccatis, primo videndo singula, quam mala sint, & quam iuste prohibita. Secundo quantum noceant si non fugiantur. Tertio quomodo adhuc fugerit, vel in posterum decreuerit fugere.

In potentiis, & sensibus cogitari potest primo quàm nobiles, & quàm nobis vtilis sint singulæ, vt v.g. intellectus, & deinceps aliæ. Secundo ad quæ finem datæ. Tertio quomodo iis vsus sit Christus, vel Beatissima Virgo. Quarto quomodo nos vsi simus, & dolendo quòd male, &c. Et idem de aliis potentiis, & sensibus sigillatim, & inter alia etiam de facultate loquendi, de virtute motiua, & similibus. Est tamen aduertendum, dum cogitamus, quomodo  
do

do vfi fimus his potentiis, vel in meditan-  
dandis præceptis, quam male ea serua-  
uerimus, & maxime in meditandis pec-  
catis, non ita debere institui meditatio-  
nem, quasi examinare velimus consci-  
entiam, vt fit cum nos præparamus ad  
confessionem, vel etiam velimus de in-  
dustria elicere contritionem. Hoc enim  
pertinet ad primam hebdomadam. Sed  
hic principalis intentio est cogitare i-  
pfas materias, ex occasione autem fit  
reflexio ad nos ipsos, & ideo in genera-  
li tantum debet fieri hæc reflexio, non  
multum descendendo ad particularia  
peccata.

Hoc orandi genus dicitur P. Franci-  
scus Xauerius commendare solitus o-  
mnibus animabus quas tractabat, ita vt  
etiam pœnitentiæ loco iniungere sole-  
ret, vt mane, & vespere aliquod tempus  
huic impenderent. Quamuis autem in  
libro exercitiorum dicatur tanto spa-  
tio esse immorandum, quo oratio do-  
minica ter recitari possit, tamen si quis  
in aliquo gustum inueniret, vel utilita-  
tem aliquam spiritualem, deberet ibi  
hærare diutius, etiã si non posset absol-  
uere

uere omnia præcepta: iuxta id quod dicitur in quarta addit. ad finem primæ hebdomadæ.

IN SECUNDO MODO orandi notandum est, cum vna vox non facit sensum, plures debere coniungi, vt Qui es in cælis, aut, Sanctificetur nomē tuum. Aliæ sunt voces, quæ solæ præbent materiã meditationis, vt Pater, vel Noster. Quod autem hic dicitur de his orationibus, idē intelligēdum est de aliquibus scripturæ locis, ac præsertim psalmis, è quibus aliqui eligi possunt, vel psalmi toti, vel eorū versiculi, qui vberrime pascunt & intellectū, & affectum. Notandū est etiã, cum qui facit exercitia bene procedit in hoc orãdi modo, ita vt eum satis tenere videatur, non esse necessarium, vt multū in eo procedat, quia sufficit, vt didicerit modum, quo deinde in posterum vti sciat. Quod idem intelligendum est de primo modo, nisi quod cum ille habeat aliquanto maiorem varietatem, vtile erit vt faciat vnū exercitium circa præcepta, aliud circa peccata, aliud circa potentias animæ, aliud circa sensus, &c.

TER-

TERTIVS modus orandi ita intelligendus est, vt in considerandis singulis vocibus alicuius orationis tantum tempus infumamus, quantum communiter vna respiratio durare solet. Quod si quis pro sua deuotione amplius morari vellet, poterit quidem, sed tunc potius ad secundum orandi modum pertinebit, quam ad hunc tertium. Iuuat autem hic modus, vt assuescamus facere orationem vocalem cum attentione, & deuotione debita, vt seruemus illud Apostoli; Orabo spiritu, orabo & mente. Quare hoc exercitium est valde vtile eis, qui obligati sunt ad horas canonicas, vel ad alias orationes vocales.

QVAMVIS AVTEM hi tres modi orandi hic tradantur, non existimandum est excludi alios modos, quos Spiritus sanctus docere solet, & quos viri in spiritu exercitati secundum experientiam, & secundum rationem, & doctrinam sanam habere solent, vel quos quisque sibi vtilis ad suum profectum ipso vsu deprehenderit. Quod idem etiam de nostris ipsis intelligendum est, accedente tamen semper approbatione, & consensu  
Su-

Superioris, vel Præfecti spiritualis, quibus quisque patefacere modum debet, quem in orando tenet, eoque magis si paulum discedat ab ordinario modo. Cæterum tres hi modi non solum aliis aptior erit pro personarum varietate, sed etiam persona eadem pro varia dispositione animi, vel corporis aptior erit modo ad vnum, modo ad aliud, vt v. g. cum aliquis est fatigatus, vel male habet, non erit bene dispositus ad longiorem meditationem, & mentis excursus, & tunc magis iuuabitur secundo, vel tertio modo. Quod intelligendum est non solū in hac quarta hebdomada, sed reliquo omni tempore.

*De Regulis tradendis.*

CAPVT XX.

**R**EGULAE QUAE additæ sunt in fine exercitiorum, non ideo positæ sunt, vt omnibus proponantur, sed vt quisque egerit, vel etiam desiderauerit pro sua deuotione. Quare illæ quæ agunt de distributione eleemosynarum, non debebunt dari nisi iis, qui locupletes

tes sunt, & qui solent, aut possunt elemosynas facere. Similiter quæ agunt de scrupulis, non est cur dentur iis, qui nullis scrupulis agitantur. Illæ item quæ ad Catholicam doctrinam pertinent, iis potissimum tradendæ sunt, qui in locis, vel cum personis suspectis versantur, quamquam omnibus etiam operariis, & iis qui verbum Dei tractant, vtilis sint, quia directe pugnant contra sensa, & dicta hæreticorum nostri temporis.

*Brenis explicatio nonnullorum, quæ in Directorio de tribus viis attinguntur.*

## CAPVT XXI.

**Q**VONIAM IN HOC Directorio, & in Exercitiis tradendis fit mentio viæ purgatiuæ, illuminatiuæ, & vni-  
tiuæ, & quod his respondent ordine suo hæ quatuor hebdomadæ, ideo visum est pro maiori notitia huius rei aliquid addere. Non enim hoc ita accipiendum est, vt intelligatur aliquis peracta prima hebdomada, perfecte & plene pur-

purgatus, peracta autem secunda & tertia perfectè illuminatus: & denique absoluta etiam quarta peruenisse ad plenam vnionem cum Deo. Hæc enim omnia indigent diuturno tempore, studio, & exercitatione in extirpandis vitiis, in passionibus edomandis, & in virtutibus acquirendis.

Verum hoc indicatur; primam hebdomadam proportionem quadam respondere viæ purgatiuæ: quoniam in ea nihil aliud agitur, quam vt peccata præterita recogitentur & ponderentur, & concipiatur de eis quam maximus dolor & contritio, & timor æternæ pœnæ; ex quibus fiat, vt animus abstrahatur ab amore omnis rei terrenæ, & fundetur in odio, & detestatione peccati. Quæ omnia pertinent ad purgationem animæ.

Similiter in secunda, & tertia hebdomada, considerando exemplum Domini Saluatoris tum in vita, tum in passione, & omnes virtutes, quæ in eo tanquam in idea fulserunt, nos quoque discimus, in quo consistat salus, & perfectio hominis, & quæ via sit ad æternam

nam beatitudinem consequendam. Et præterea, cum anima purgata fuerit, fit habilis & apta ad recipiendas illustrationes diuinas, & illapsum, & influxum illius interni luminis, simulque gignitur in anima vigor quidam eiiciens omnem concupiscentiam, eamq; feruentem faciens ad patiendam paupertatem, contemptum, & omnem asperitatem, & excutiens omnem negligentiam, & disponens ad exequenda bona opera, vigilanter & strenue.

Denique in quarta hebdomada, primum ob resurrectionem & Ascensionem Domini, in qua simul etiam meditari possumus futuram nostram gloriam, quoniam, ut ait Paulus, si Christus resurrexit, & nos resurgemus; deinde vero ex meditatione ad amorem in nobis excitandum, quæ multiplex est, & varia puncta ac materias complectitur; efficitur, ut anima uniatu Deo per amorem, qui concipitur meditando bonitatem Dei, & eius beneficia, & quantum nostra causa egerit, atque pertulerit; tum etiam per desiderium cœlestis gloriæ, per considerationem præsentis Dei.

Dei in omni re & in omni loco, gustando de eius perfectionibus, & optando placere ei soli, idque propter ipsum solum, & nunc eum laudando, nunc magnificando, nunc admirando eius altitudinem; & aliis similibus, quæ ut ante diximus, respondent viæ vnitivæ.

Hæc igitur est ratio duplex, cur dicatur has quatuor hebdomadas respondere his tribus viis; primum propter materias, quæ in earum quaque tractantur, pertinentes ad has vias; & quia in eis iaciuntur initia singularum, quæ deinde oportet prosequi cum tempore, & cum studio, si velimus ad aliquam earum perfectionem peruenire. Deinde etiam, quia discitur modus ac methodus, quæ deinde servare debemus, in prosequenda vnaquaque harum viarum.

Ex his ergo sequitur, quod etiam si quis aliquem gustum, aut specimen huius viæ vnitivæ in quarta hebdomada habuit, non propterea debet assidue in ea harere, sed debet redire ad priores vias, & sese diu & ordinarie continere  
tum.

tum in passionum mortificatione, tum in virtutum exercitatione, & in aliis eiusmodi studiis consentaneis vtrique via. Etsi nihil impedit, immo etiam sæpe euenit, vt dum aliquis versatur in vna via, sentiat interdum aliquos affectus pertinētes ad aliam viam, nec sunt reiiciendi, modo vt dictum est, non exerceantur ordinarie ante tempus. Hoc enim negotium non ex spatio temporis, sed ex mensura profectus pendet. Nam si quis temere aspirare vellet ad illam viam vnitiuam, esset magna confusio, quæ impediret omnino profectum spiritualem: & insuper etiam esset res exposita periculis & illusionibus. Faceret enim perinde, ac si quis ex infima schola transire vellet ad primam non transeundo per medias: aut si ex infimis gradibus scalarum saltu traicere vellet ad summos, relictis iis, qui sunt interiecti. Sic igitur antequam aliquis exerceat se ex professo in via hac, quam diximus, vnitiua, oportet vt bene purgatus sit exercitiis viæ purgatiuæ, & deinde etiam bene profecerit in via illuminatiua. Ex huius enim defectu pro-

G

uenit,

uenit, vt multi non ambulantis, sed saltantes in via Domini, post multum tempus, diuersosque labores vacui virtutibus inueniantur, impatientes, & iracundi, & cum aliis eiusmodi imperfectionibus. Immo hic gradus ad altiorē viam non tam ex electione nostra, & voluntate, ac conatu pendet, quam ex directione Spiritus sancti, cuius mos est ascensiones istas in anima disponere, vt eat de virtute in virtutem: in quo tamen ad certiorē directionem, & ad præcauendos errores, qui contingere possunt, consulendus est pater spiritualis, qui animam gubernat, & cum eius consilio in omnibus procedendum.

*Quæ commendanda sunt ei, qui absoluit Exercitia.*

CAPVT XXII.

**V**T QUI EX LOCO calido ad locum frigidum egreditur, facile fieri potest, vt cito frigeat, nisi diligentem curam adhibeat retinendi calorem: ita qui exercitiis peractis redit ad communem vitam, & cōuersationem,  
nihil

nihil est facilius, quam ut feruorem, ac lumen conceptum breuissimo tempore perdat, præsertim quia quicquid boni acquisiuit, nondum est confirmatum per modum habitus, sed est tanquam passio quædam, quæ facile remittitur, vel etiam tota amittitur. Quod cum contingit omnis fructus, & omnis labor exercitiorum euanescit.

QVARE HOC PRIMVM commendandum est ei, qui exercitia absoluit, ut magni æstimet hoc principium, & quasi fundamentum vitæ bonæ & spiritualis, quod per Dei gratiam iecit in exercitiis, idque à Deo accipiat tamquam beneficium, & quidem maximum, & omnia lumina, omnem cognitionem, quam in exercitiis acquisiuit, credat sibi à Domino Deo donata peculiari quodam amore, & ut talia ea conseruare, & tueri studeat. Præterea timorem concipiat, ne si deinceps non vixerit, ut intellexerit esse viuendum, grauius à Deo puniatur ob ingratitude, & quia scienti bonum, & non facienti, maius iudicium est ipsi.

SECUNDO loco intelligat se adhuc

G 2

nihil

nihil aliud fecisse, nisi quod bonum semen in eius anima à Deo seminatū est. Vnde nisi hoc semen foueatur, & excolatur, & ad maturitatem perducatur, vt det fructum in tempore suo, per se quidem aut nihil, aut parum est. Itaq; hoc primum cauere debet, ne eiusmodi semen, vel à volucris, id est, à Demonibus rapiatur, vel à spinis suffocetur, nempe à cogitationibus, & cupiditatibus terrenis & vitiosis: ideoq; non solū peccata, sed etiam earum occasiones euitet, & illa præsertim ad quæ ante exercitia inclinatus fuit. nam cōtra hæc potissimum se armare debet, quia facillime recidere potest.

TERTIO hortandus est ad conseruandam, & alendam deuotionem iam conceptam piis, & spiritualibus exercitationibus, inter quas hæc potissimum commendari poterunt. Primo, vt conseruet vsum meditandi quotidie per dimidiam horam, aut etiam integram, si fieri poterit. Secūdo, vt singulis diebus faciat examen conscientie, per quartam horæ partem. Tertio, vt octauo quoq; die confiteatur, & communicet. Quarto,

to, eligat aliquem Confessarium stabilem, eumque accipiat ut ducem huius spiritualis itineris, & cum eo tractet omnia, quæ ad suam animam pertinent. Quinto, legat sæpe pios libros, & habeat bonorum hominum cōversationem, malorum autē fugiat summopere. Sexto, curet proficere quotidie in virtutibus, præsertim in humilitate, patientia, & charitate. Et in summa nitatur ipse quoque ad eam summam perfectionem, quam in suo statu, & iuxta mensuram diuinæ gratiæ acquirere poterit.

Hæc autem sunt ferè generalia monita, quæ omnibus dari poterunt. Alia sunt deinde quæ iuxta cuiusque professionem, aut statum, aut particularem indigentiam addi poterunt: immo hæc ipsa augeri, & intendi ex maiori aliquorum deuotione, & progressu spirituali; quod facile aduertet bonus, & prudens

Instructor adiutus gratia, & lumine  
Domini, & Saluatoris nostri  
Dei, cui sit gloria, & honor  
in sæcula,  
Amen.



## INDEX CAPITVM.

**P**ROOEMIUM, de dignitate  
& utilitate exercitiorum, & de  
necessitate directorij. pag. 1.

### CAPVT I.

*Quomodo inducendi sint homines ad  
exercitia.* 9

### CAPVT II.

*Quomodo dispositus esse debeat, qui  
ad exercitia facienda accedit.* 14

### CAPVT III.

*De loco exercitiis idoneo, & de qui-  
busdam particularibus.* 23

### CAPVT IV.

*Qualis esse, & quid facere debeat, qui  
exercitia tradit.* 27

### CAPVT V.

*De variis hominum generibus, qui-  
bus dari possunt exercitia.* 38

CA-

INDEX.

CAPVT VI.

*De domo tradendi nostris exerci-  
tia.* 45

CAPVT VII.

*De prima hebdomada in uniuersum.* 53

CAPVT VIII.

*De Fundamento.* 56

CAPVT IX.

*De duplici examine.* 59

CAPVT X.

*De exercitiis primæ hebdomadæ.* 62

CAPVT XI.

*De Confessione generali.* 70

CAPVT XII.

*De fine primæ hebdomadæ.* 72

G 4

CA-

INDEX.

CAPVT XIII.

*De secunda hebdomada, & primo  
de fine, qui in ea pratenditur. 74*

CAPVT XIV.

*De exercitiis secundæ hebdoma-  
dæ. 76*

CAPVT XV.

*De electione. 84*

CAPVT XVI.

*De iis qui iam statum habent. 121*

CAPVT XVII.

*De tertia hebdomada. 123*

CAPVT XVIII.

*De quarta hebdomada. 128*

CAPVT XIX.

*De tribus modis orandi. 130*

CAPVT XX.

*De Regulis tradendis. 136*

CA-

INDEX.

CAPVT XXI.

*Breuis explicatio nonnullorum, quæ  
in Directorio de tribus viis attinguntur.* 137

CAPVT XXII.

*Quæ commendanda sunt ei, qui absoluit Exercitia.* 142

FINIS.



ERRATA SIC CORRIGE.

*Pag. 30. Vers. 4. lege, perspectum. pag. 33. Vers. 12. leg. cum. pag. 43. Vers. 15. leg. præponat. pag. 97. Vers. 3. procrastinare.*

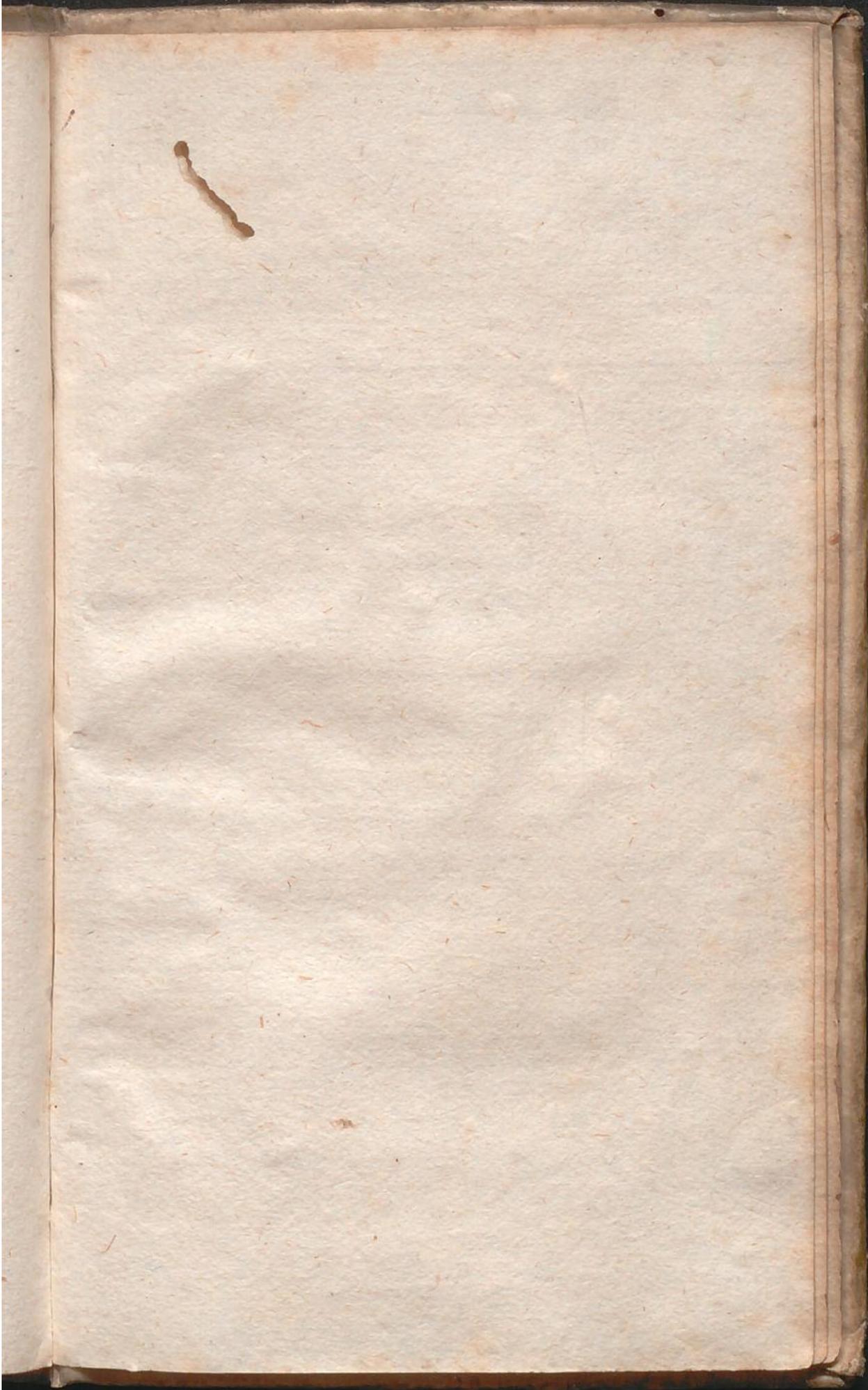


INGOLSTADII

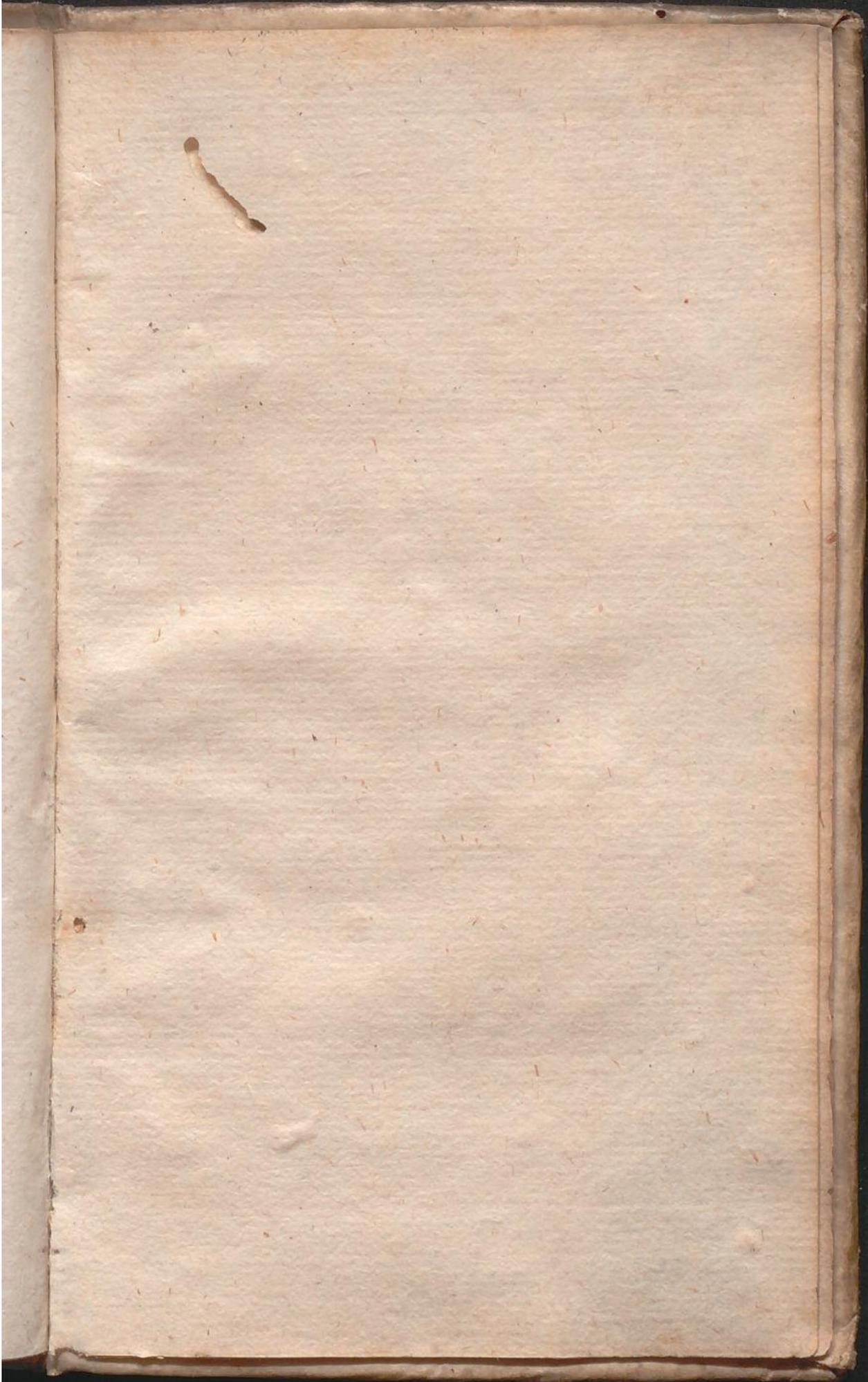
*Ex Officina Typographica DAVI-*  
*DIS SARTORII.*

M D XCII.

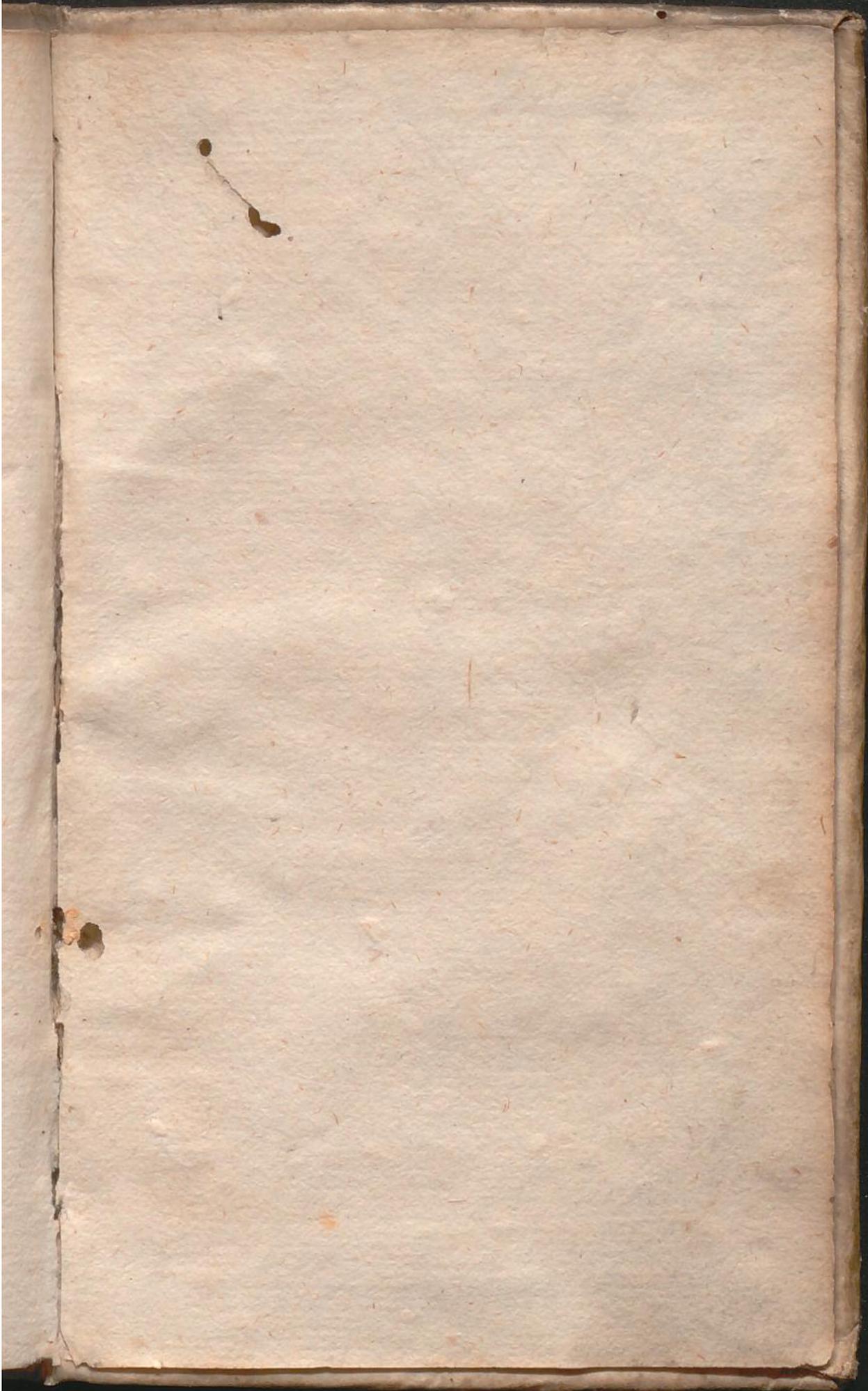


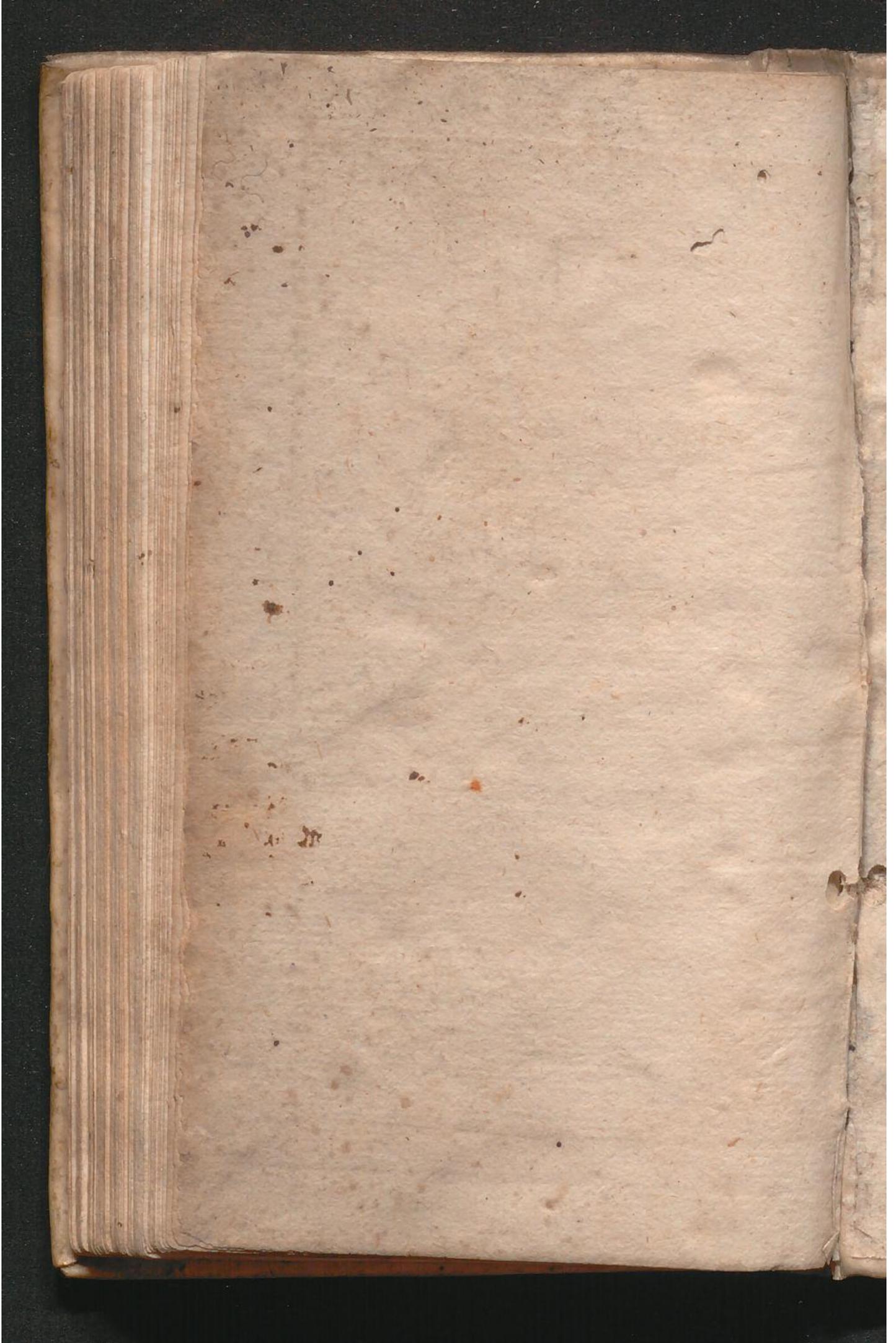


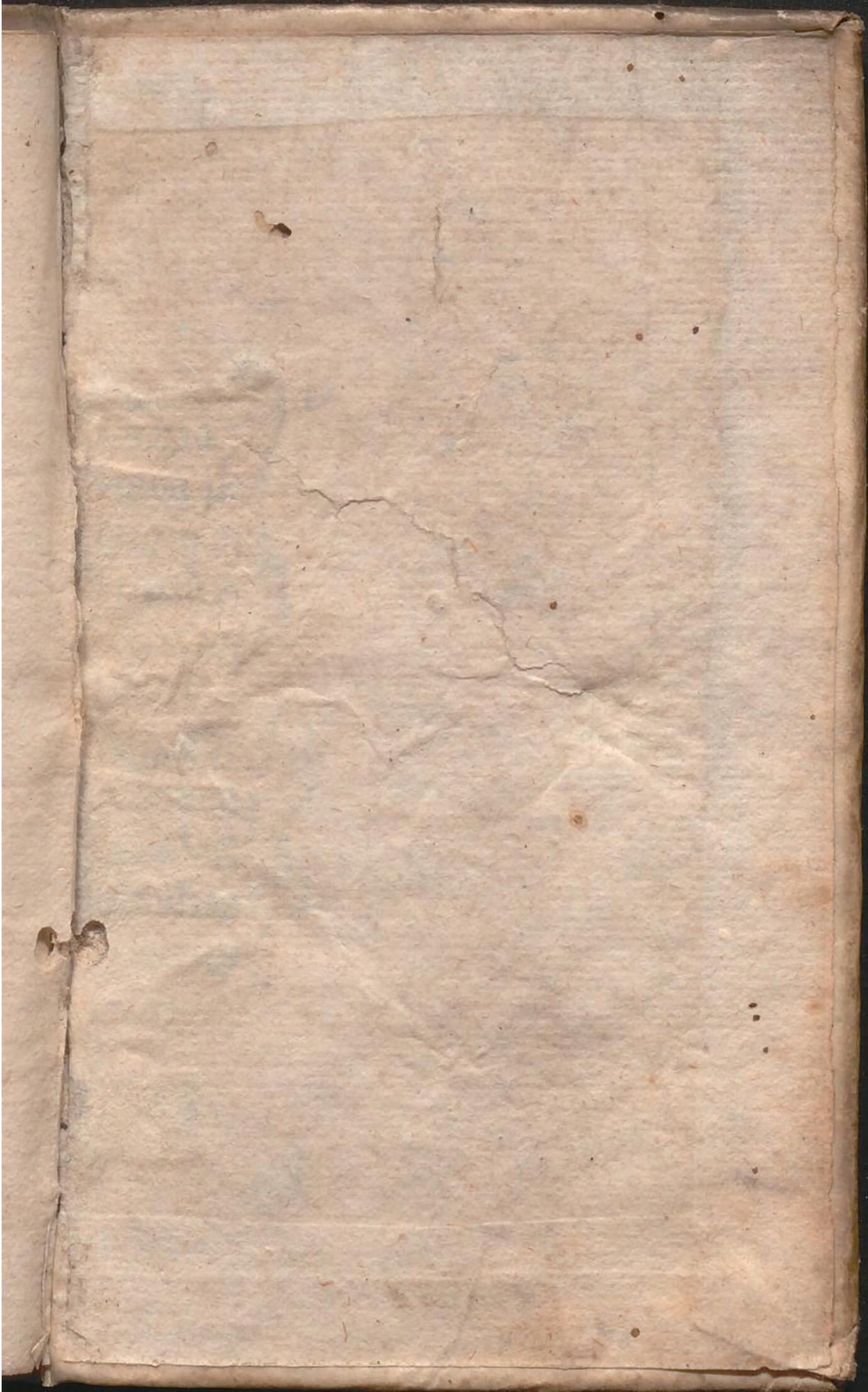


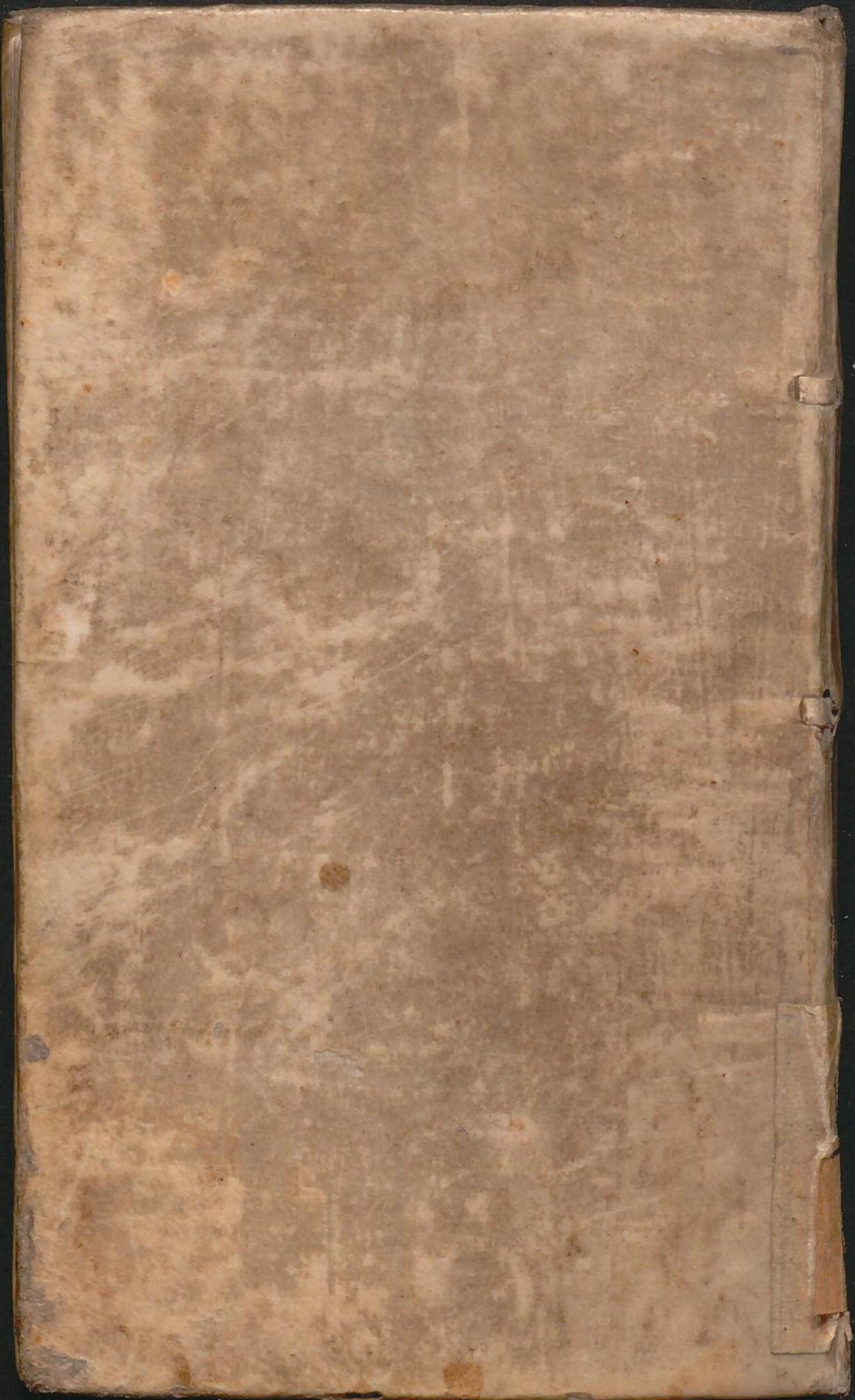












Th  
4628